Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 53 (6.542) 1988 йил 4 март, жума Баҳоси 3 тийин

XIX

Янгиланиш йўлидан

Мусобақани авж олдириб

▲ Ўрта Осиё темир йўли Тошкент бўлимининг 14-рельс пайвандлаш поезди коллективи янги йилдан бошлаб тўла хўжалик ҳисобига ўтиб ишламоқда.

Дастлаб янгича усулда иш юритишга катта тайёргарлик кўрилди. Технология жараёнлари такомиллаштирилди. Иқтисодий самара берадиган мосламалар ишлаб чиқаришга жорий этилди. Турли касбдаги ишчиларнинг маҳорати оширилди.

Рельсларни қабул қилиш ва қайта ишловчи иккинчи эстакада ишга туширилди. Натижада меҳнат шароити яхшиланди ва иш фронтини кенгайтириш имконияти туғилди. Ремонтга муҳтож рельсларни жойларнинг ўзида пайвандлаш технологияси ишлаб чиқилди. Эндиликда бу вазифаларни Р. Хуснулин ва И. Чепурновлар бошчилигидаги кўчма бригадалар муваффақиятли бажармоқдалар.

Янгича усул афзалликлари ўз самарасини кўрсатди. Коллектив январь ва февраль ойлари планини ортиғи билан адо этди.

▲ Тошкент тўқимачилик комбинатининг иккинчи йигирув-тўқув фабрикаси ишчилари узоқ йиллардан бери бир-бирлари билан мусобақалашиб келишади.

Яқинда корхона аҳли ўртасида иккинчи беш йиллик бошидан давом этиб келаётган беллашувга якун чиқарилди. Шунга кўра, 18 киши ғолиб деб топилди. Пешқадамлар сафида С. Никитина ҳам бор. У 21 ўрнига 36 та АТПР—100 станогини бошқариб келмоқда. С. Никитина билан ёнма-ён ишлаб келаётган М. Зокирова, Р. Аҳмедова, О. Жабборовалар ҳам мусобақа илғорлари сафидан ўрин олишди.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан

Муносиб ўринбосарлар учун

«СССР 50 йиллиги номидаги Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси бўлажак ёш мутахассислар учун маҳорат ва амалий кўникма ошириш масканига айланиб қолган. Корхона оталиғидаги билим юртлари ўқувчилари ҳам бу ерда тез-тез бўлиб, моҳир тракторсозлар кўмагида ўз билим ва кўникмаларини амалий ишлар билан мустаҳкамламоқдалар.

Бирлашма 36-ҳунар-техника билим юртининг базавий корхонаси сифатида ҳам ибратли ишларни амалга ошираётир. Муносиб ўринбосарларнинг ишлаб чиқариш практикалари шу ерда олиб борилмоқда.

Корхона оталиқ қилаётган шаҳримиздаги 11-ҳунар-техника билим юртида эса социалистик Вьетнамдан келган кўпгина ёшлар таҳсил кўрмоқдалар. Уларда амалий ишлаб чиқариш кўникмаси ҳосил қилиш учун бирлашмада алоҳида участкалар ажратилди. Ёшларни ҳисоблаш техникаси билан яқиндан таништириш мақсадида дисплейли синфлар очилди.

А. АЛИЕВ.

Чеварлар аҳди

Арофат Орифжонованн «Чевар» ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳамма ҳурмат қилади. У меҳнатсеварлиги, ташкилотчилиги, принципиаллиги, одамларга самимий муносабати билан эл олқишига сазовор бўлган. Ҳозир Арофат корхона 3-цехи комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғи. Жонкуяр чевар бошқараётган коллектив аъзолари бу йил зиммаларига юксак мажбуриятлар қабул қилишган. Яқинда коллективда бўлиб, бригада бошлиғидан амалга оширилаётган ишлар ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Шу кунларда бирлашмамиз чеварлари Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига социалистик мусобақани янада қизитиб ишламоқдалар. Бригадалар, участкалар, цехлар ўртасида конференция очиладиган кунга қадар ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини муддатидан олдин адо этиш ҳаракати тобора авж олмоқда. Бир сўз билан айтганда, чеварлар кўзланган марралар сари дадил боришаётир.

Маълумки, ўтган йилдан бошлаб коллективимиз чеварлари ҳаётида чинакамига ўзгаришлар бошланди. Иш сифатини яхшилаш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва тежамкорликни кучайтириш сингари муҳим кўрсаткичлар бўйича бир қанча ташкилий-техник тадбирлар амалга оширилди. Энг муҳими, тикувчи, чеварларимизда ишга янгича муносабат пайдо бўлди. Уларнинг юксак унум билан меҳнат қилиши натижасида савдо пештахталарига 24 миллион сўмликдан зиёд кенг истеъмол буюмлари етказиб берилди. Бунинг 140 минг сўми эса планга қўшимчадир.

Ҳозирги кунда аҳолининг кенг истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтиришга, унинг сифатини яхшилашга бўлган эътибори тобора кучаймоқда. Бу борада ҳам биз муайян ишларни олиб бораяпмиз. Кейинги пайтларда, жумладан январь ойида бирорта ҳам савдо тармоқларидан рекламация олмаганимиз яхши ишлаётганлигимизнинг ёрқин далилидир.

«Янгилик» индекси билан шу йил 4 та маҳсулот тайёрлаш мўлжалланган. Ўтган йилнинг бошида биринчи тикувчилик цехидаги учинчи агрегатга «юксак сифат потоги» деган ном берилган эди. Бугунги кунга қадар бирлашмамизда шу хилда ишлаётганларнинг сони 4 тага етди. Ҳозирги кунда ҳам ана шу номни олиш учун курашаётганлар сафи тобора ортиб бормоқда.

С. МАМАЖОНОВ.

ЗАМОНДОШИМИЗ

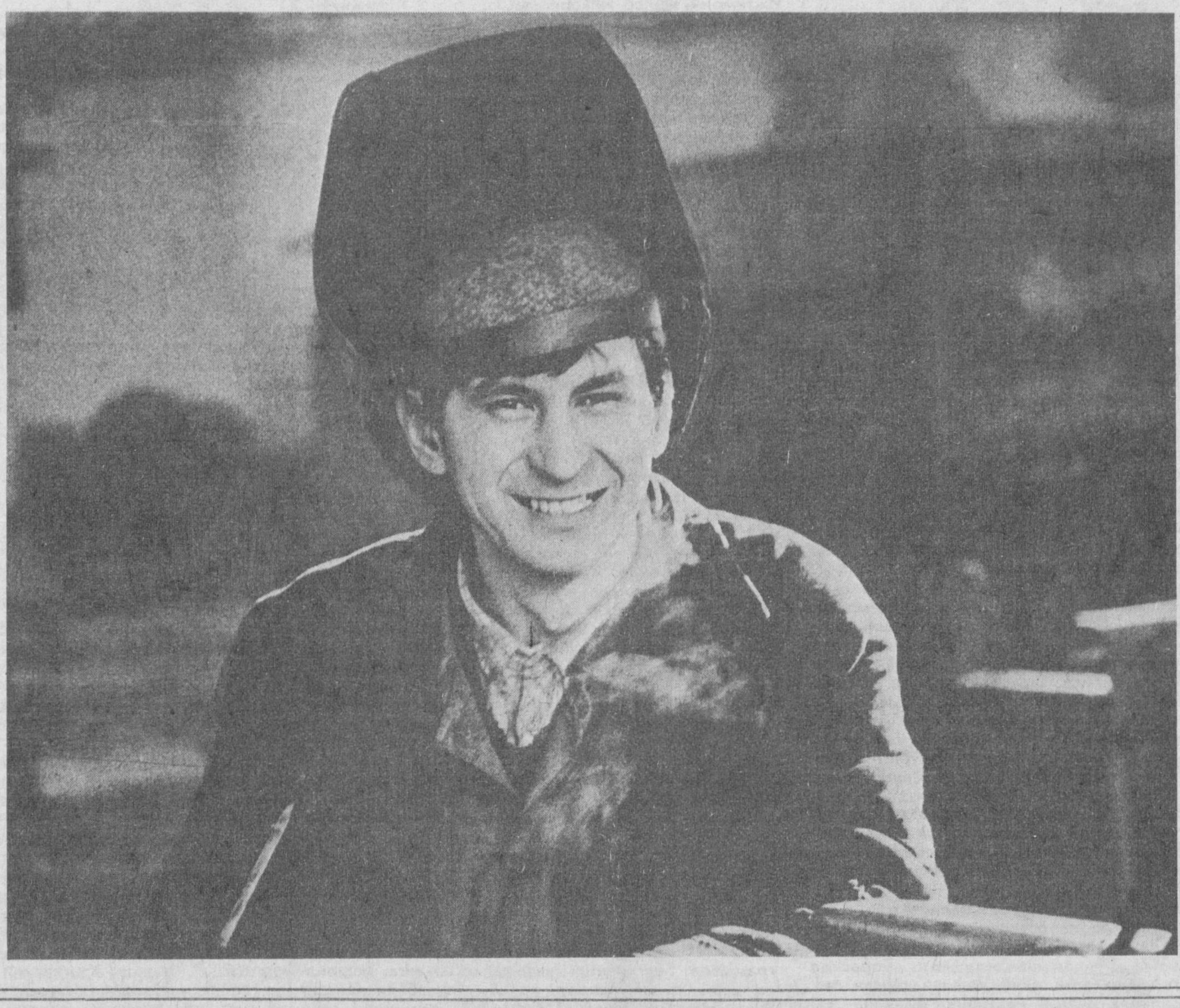

Пайванд

Бундоқ ўйлаб қарасангиз ҳаётнинг ўзи пайванд қисматлару пайванд қувончлардан иборат экан. Бутоқлар пайванд бўлса серҳосил дарахтлар барпо бўлади, қисматлар пайванд бўлса ҳамдардлик сингари олижаноб инсоний туйғу вужудга келади, диллар пайванд бўлса агар... хушбахт ҳаёт, шод-хуррам турмуш... Ва яна бу дунёда яна шундай бирлик борки бу кўнгилнинг меҳнатга пайвандлиги эрур. Кўнгли ҳам, қисмати ҳам ўз ишига, эътиқодига пайванд инсонларгина жамият камолини белгиловчи мевалар бера олур. Ва бундай инсонлар бизда минглар, миллионларни ташкил этади.

«Узавторем» ишлаб чиқариш бирлашмасининг 10-ремонт заводи пайвандчиси Миржамол Мулласодиқов шулардан бири. Унинг меҳнатини бошқаларникидан алоҳида ҳолда тасаввур қилиш мушкул. Меҳнати ҳам касби сингари одамларга, жамият ва унинг ҳаётига бевосита пайванд. Зеро, бусиз ҳаётнинг ҳам, истиқболнинг ҳам бесамар дарахтдан сира фарқи қолмайди.

Миржамол олти йилдан бери шу касбда. Бир қарашда бу жуда қисқа муддат. Бироқ айни пайтда жуда чексиз ҳам. Сабаби, бу муддат кимлар учундир «умрим ўтди»дай гап, кимлар учундир эса — мангулик. Биз Миржамолни мангулик яратяпти, деб айтмоқчи эмасмиз. Бироқ, у жамият, истиқболнинг барҳаётлиги йўлида миллионлар қўшаётган ҳиссага ўзининг камтарин меҳнати ила кўмаклашяпти. Киши ўзининг одамлик номини ҳам оқлаб юриши керак бу ҳаётда. Миржамол камсуқумгина бўлса-да оқлаяпти. Афғонистонда интернационал бурчини бажарган бу йигит ҳаётда ҳали нимани кўрибди, дерсиз? Бир қарашда фикрингиз тўғридай, бироқ у ҳаётнинг энг оғир синовига дадил дош берди, тақдирнинг энг қайноқ дошқозонида қайнаб чиқди... Бу ёғи меҳнат, турмуш.

Дарвоқе, турмуш.. Унинг турмуш ўртоғи Барнохон ҳам ишчи. «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида чевар. Икковлари камсуқумгина ҳаёт кечиришади. Ишга боришади, келишади. Энг муҳими кўнгиллари тўқ. Турмуш тинч. Шу холос. Яна нима керак?

С. САЛОҲИДДИНОВ.

СУРАТДА: М. Мулласодиқов.

Т. Каримов фотоси.

АХБОРОТ

⊙ ЯНГИЛИКЛАР ⊙ ВОҚЕАЛАР ⊙ ХУШХАБАРЛАР ⊙

Студентлар учун

Студентлар шаҳарчасида яна бир катта бино учун ҳандак қазишга киришилди. Бу ерда В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университетининг студентлари учун тўққиз қаватли 240 ўринли ётоқхона бунёд этилади.

Бунёдкорлик ишларини «Главташкентстрой»нинг 12-трестига қарашли 49-қурилиш бошқармасининг Н. Д. Ханкин бошлиқ қурувчилари олиб бормоқдалар. Бинокорлар ётоқхона биносини Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очилгунга қадар пардозловчиларга топширишга аҳд қилишган.

Бино лойиҳаси «Ташгипрогор» институтида тайёрланган.

Янги кооператив устахоналар

Октябрь районида бир неча янги устахона кооператив асосида ишлаяпти. «Коммунальник» деб аталувчи устахона «Марказ — 15» кварталидаги 11-уйда жойлашган. У район уй-жой эксплуатацияси ишлаб чиқариш тресги қошида иш бошлади. Устахона ходимлари квартираларнинг ремонти билан шуғулланадилар.

«Пахтакор» стадиони олдида очилган «Радуга» сурат олиш устахонаси аҳоли буюртмаси асосида ҳар хил суратларни тайёрлайди.

«Узглававтосирье» бошқармаси қошида «Шарқ» кооператив устахонаси иш бошлади. У «Марказ—14» кварталидаги 33-уйда жойлашган. Бу ерда совға буюмлари ишлаб чиқарилади.

Булардан ташқари Ўзгариш кўчасидаги Кирки проездида «Каблучок», Форобий кўчасида «Прогресс», Навоий номидаги маданият уйи қошида «Саноат», тажриба-техника заводи қошида «Комплекс», «Матбуот полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасида «Спутник», «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасида «Луч» кооперативлари ташкил этилди.

Ўтган йили район кооперативлари аҳолига 666 минг сўмлик хизмат кўрсатишди. Бу йил бу рақамнинг 5 миллион сўмга етиши мўлжалланмоқда.

Технология такомиллашмоқда

Тошкентдаги 1-уйсозлик комбинати уй қураётган қурилиш майдонларида битум қуйишда тутун бурқсимайдиган бўлди. Комбинатда кўп қаватли руберонд билан том ёпишга барҳам берилди. Унинг ўрнига махсус плиталар тайёрлана бошланди. Янги плитали том ремонт талаб қилмайди.

— Ёпма плиталар темир-бетондан қолипланиб, катта босим остида ясалаяпти, — дейди комбинат технологи М. Дадақўзиев. Шу туфайли улар анча зич бўлиб, намликни ўтказмайди. Ишни пухта қилиш учун плита юзига битум лак суртилади. Бундай том қурилиш майдонига заводдан тайёр ҳолда келтирилади ва аввалги усулга нисбатан бир неча баробар арзон тушади.

Д. ОБЛАЕВ.

Атеистик кеча

Киров районидаги 1-ишчи-ёшлар кечки мактабида атеистик кеча бўлиб ўтди. Кечада филология фанлари кандидати Хушбоқ Раҳимов «Қайта қуриш шароитида атеистик тарбиянинг ўзига хос хусусияти» мавзусида доклад қилди. Республика илмий атеистик уйининг катта методисти Абдурашид Абдуллаев «Меҳнаткашлар атеистик тарбиясининг долзарб масалалари ва КПСС XXVII съезди» деган мавзуда мароқли сўзлаб берди.

Бу кечада шу мактабнинг химия, биология ва тарих фанлари ўқитувчилари ҳам ўзларининг фикр ва мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар. Кеча сўнггида савол-жавоблар бўлиб ўтди. Мактабда атеистик бурчак ташкил этиш ва ундан унумли фойдаланиш мақсадга мувофиқ деб топилди. Республика илмий атеистик уйи атеистик бурчакни керакли материаллар билан таъминлаш мажбуриятини олди.

С. СУЛТОНОВ.

СЎНГГИ СОАТДА

⊙ ПАРИЖ. Франция президенти Ф. Миттеран Брюсселда ТФ—1 француз телекомпаниясига интервью берди. У шу ерда ўтаётган НАТО кенгашининг сессиясида иштирок этмоқда. Президент ўртача ва камроқ олислик ракеталари бўйича Совет—Америка Шартномасини ижобий баҳолаб, қуролсизланиш ғоясини ёқлаб гапирди. Иккинчи жаҳон урушидан сўнг биринчи марта қурол-яроғларни қисқартириш амалга оширилмоқда, бу катта аҳамиятга эга, деб таъкидлади Франция давлатининг раҳбари.

⊙ ДЕҲЛИ. Ҳиндистон хавфсизлик кучлари сикҳ экстремистларининг ички ишлар министри Бута Сингх ва мамлакатнинг бошқа қатор кўзга кўринган сиёсий арбоблари ўлдирилишини мақсад қилиб қўйган фитнасини фош этдилар. «Индиан экспресс» газетасининг хабар беришига қараганда, Фаридкот, Амритсар округларида ва Панжоб штатининг бошқа айрим районларида ўтказилган операция чоғида 15 фитначи қамоққа олинган. Уларнинг орасида полиция кўп вақтдан бери қидираётган, тинч аҳолига қарши кўп сонли жиноятлар содир этган Суриндер Сингх ва унинг гумашталари ҳам бор.

⊙ Никарагуа президенти Д. Ортега контрас билан бевосита музокаралар ўтказишни таклиф этди, деб хабар беришади чет эл ахборот агентликлари.

Президентнинг фикрига қараганда, музокаралар Никарагуанинг Сапоа шаҳрида, кардинал М. Обандо-и-Бравонинг воситачилигисиз ўтказилиши лозим. Музокараларда Никарагуа делегациясига мудофаа министри Умберто Ортега раҳбарлик қилади.

⊙ Ироқ ва Эрон яна бир-бирларининг пойтахтларини ракеталар билан ўққа тутдилар. Рейтер агентлигининг хабар қилишига қараганда, Ироқ Теҳронни яна бир ракета — шу ҳафта бошидан бери 22-ракета билан ўққа тутганлигини маълум қилган. Ўз навбатида Теҳрон радиоси сўнгги кеча-кундузда Эрон қўшинлари Бағдодга беш ракета билан ҳужум қилганликларини хабар қилган.

⊙ Канада ташқи ишлар министри Жанубий Африка маъмурларининг оппозициядаги 17 етакчи ташкилотнинг фаолиятини тақиқлаш тўғрисидаги қарорини қоралади. Шу билан бирга у ҳозир ЖАР билан дипломатик ва иқтисодий алоқаларни чеклаш вақти эмас, деб таъкидлаган.

⊙ Доминикан Республикасидаги иш ташлашлар вақтида етти киши ярадор бўлган. Намойишчилар мамлакатда озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи оширилишига қарши норозилик билдирмоқдалар.

Жангчи-интернационалистлар билан учрашув

КПСС Марказий Комитети запасдаги ёш жангчилар Бутуниттифоқ йиғинининг якунларини кўриб чиқди. Қабул қилинган қарорда қайд этиб ўтилганидек, Афғонистонда интернационал бурчини адо этган ёшлар ўзларини, айниқса, фаоллик билан намоён этмоқдалар. Кўпгина партия ва комсомол ташкилотлари собиқ жангчиларни ёшлар ҳамда ўсмирларни ҳарбий-ватанпарварлик, интернационализм руҳида ва жисмоний тарбиялашда қатнашишга моҳирлик билан жалб этмоқдалар.

Худди шу нуқтаи назардан олганда, куни кеча Тошкент шаҳар ички ишлар бошқармаси ходимлари, милиция ветеранларининг Афғонистонда интернационал бурчини ўтаб қайтган жангчи-солдатлар билан бўлиб ўтган учрашуви ғоят характерлидир. Ҳаётнинг мураккаб мактаби синовларидан ўтган бу ёшлар шаҳар ёнғиндан сақлаш бошқармаси клубида матонатли касб эгалари билан учрашдилар. Клуб фойесига совет милицияси фаолияти ҳақида ҳикоя қилувчи альбомлар, стендлар, жиноятни очишда хизмат қиладиган криминалистика асбоб-ускуналари қўйилган. Жангчи-интернационалистлар экспонатлар билан танишар эканлар, милиция ветеранлари билан қизғин суҳбатга киришиб кетдилар. Улуғ Ватан уруши қатнашчилари — истеъфодаги милиция полковниги Михаил Родионович Летеницкий, истеъфодаги милиция подполковниги Николай Борисович Хабаров, истеъфодаги милиция майори Софья Михайловна Мухова, истеъфодаги милиция майори Константин Иванович Артьёмов, милиция ветеранлари — истеъфодаги ички хизмат майори Александра Михайловна Вишневская, истеъфодаги милиция майори Иноғомжон Икромовлар эл осойишталиги посбонларининг шарафли ва оғир касби ҳақида сўзлаб беришди. Ветеранлар ёшларни эндиликда жамоат қонун-қоидаларини бузувчиларга, тартиббузарликларга қарши курашга, уларнинг олдини олишга даъват этишди. Чунки дўлдай ёғилиб турган ўқ ёмғирлари остида, ҳар қадамида портлаш хавфи бўлган миналик йўлларда юриб, қардош афғон диёрини оппозицион кучлардан ҳимоя қилишда жон фидо этган дўстларини кўрган жангчининг гражданлик бурчини ўташ ҳисси бекиёс тобланган. Жангу жадалларни, танг вазиятларни кўрган бундай ёшлар виждон амри билан иш кўрадилар.

Биз шу куни жангчи-интернационалистларнинг айримлари билан суҳбатлашдик. Улар ўзларининг кўрган-кечирганлари ва ҳозирги кундаги режалари ҳақида ҳикоя қилдилар.

— Афғонистондаги отишмалар ҳамон тушларимга кириб чиқади, — дейди ҳайдовчи Александр Пугачёв. — Колонна составида жуда кўплаб шаҳар ва қишлоқларда бўлдим. Ўзга тупроққа бевақт бош қўйган дўстларим сира ёдимдан чиқмайди. Афғонистонда кўрган-кечирганларим мени кўп нарсани ўйлашга мажбур этди. Шунинг учунми, менда университетнинг ҳуқуқ факультетига кириш фикри пайдо бўлди.

Суҳбатга шаҳар ички ишлар бошқармаси кадрлар бўлими инспектори, милиция кичик лейтенанти Тоғай Масабоев қўшилди.

— Саша, ҳуқуқчи бўлмоқчи экансиз, бизга ишга киринг. Ишлаб туриб ўқишингиз ёки махсус милиция мактабида билим олишингиз мумкин.

Жангчи-интернационалист Бердиқул Мелиқулов ҳозир «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасида слесарь бўлиб ишлаяпти. У ҳам Афғонистонда хизмат қилган.

— Бердиқул Афғонистонда ёдингизда қолган асосий воқеалар нималардан иборат?

— Биласизми, афғон халқи ниҳоятда содда халқ. Бизнинг Ватанимиз ҳақида оддий нарсаларни ҳам сўрашади...

— Ҳозиргина сиз милиция ветерани Софья Михайловна Мухова билан суҳбатлашдингиз. Айтингчи, сир бўлмаса нималар ҳақида гаплашдинглар!

— Опамиз Улуғ Ватан урушида бўлган пайтлари, милициядаги ишлари ҳақида сўзлаб бердилар. Кейин мени ички ишлар органларида ишлашга чақирдилар.

— Таклиф маъқул бўлдими?

— Маъқул келдику-я, лекин мен ҳали халқ хўжалиги институтининг кечки бўлимида, биринчи курсда ўқийман.

— Ўқишни бемалол давом эттиришингиз мумкин. Сессия пайтларида сизга отпуска берилади...

Собиқ миномётчи, ҳозир университет студенти Шавкат Усмонов ҳам ўз ўрнини тартиб посбонлари сафида деб билмоқда. Шу куни ўнлаб ёшлар ички ишлар бошқармаси сиёсий бўлими, кадрлар бўлими ходимлари, милиция ветеранлари билан бўлган суҳбатда ўз истакларини изҳор этишди.

Клуб фойесида бошланган бу учрашувнинг иккинчи қисми клубда яна қизғин давом этди. Тошкент шаҳар ички ишлар бошқармаси сиёсий бўлими бошлиғи, милиция майори К. Одилов бу учрашувда ички ишлар органларининг олиб бораётган ишлари, милициянинг жиноят қидирув, БХСС, ГАИ, тергов турларининг ўзига хос томонлари ҳақида сўзлаб берди. Республика ички ишлар министрлиги кадрлар бошқармаси бошлиғи ўринбосари, ички хизмат майори И. Т. Мамадалиев ҳам милициямизнинг бугунги фаолияти ҳақида йиғилганларга ҳикоя қилиб берди. Шунингдек, сўзга чиққан милиция ветерани М. Летеницкий, афғон диёрида интернационал бурчини ўтаган ва ҳозир шаҳар ички ишлар бошқармаси ҳузуридаги идоралардан ташқари соқчилик бошқармаси милиционери, «Қизил Юлдуз» ордени ва «Жасурлиги учун» медали нишондори Юсуф Ёқубов ва бошқалар ўз касблари ҳақида йиғилганлар билан ўртоқлашдилар.

Учрашувда шаҳримизда истиқомат қилаётган 150 дан ортиқ жангчи-интернационалист иштирок этди. Уларнинг кўпчилиги ички ишлар органларида ишлашга мойиллик билдирдилар. Ҳеч шубҳа йўқки, жангу жадалларни ўз кўзи билан кўрган, инсон эрки учун курашган бундай кишилар элнинг энг ишончли посбонлари бўлиб қолишади.

Эслатма: маълум сабабларга кўра бу учрашувдан бехабар қолган ёки келолмаган бошқа жангчи-интернационалистлар ички ишлар органларида хизмат қилиш истагини билдирсалар, қуйидаги адрес бўйича мурожаат қилишлари мумкин: Тошкент шаҳри, Жуковский кўчаси, 87-уй. Телефонлар: 56-95-32, 56-96-50.

Ғ. БОЛТАБОЕВ,

Тошкент шаҳар ички ишлар бошқармаси матбуот группаси ходими, СССР Журналистлар союзи аъзоси.

Т. ТОШЕВ,

«Тошкент оқшоми»нинг махсус мухбири.

СУРАТДА: бир группа жангчи-интернационалистлар.

КПСС XXVII съезди қарорлари—ҳаётга

БУЮК БУРИЛИШ ДАВРИ

Эркин ЮСУПОВ,
СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

КПСС XXVII съездининг бўлиб ўтганига икки йилдан ошди. Бу улкан тарихий анжуманда партиямиз мамлакатимизнинг босиб ўтган йўлига ленинча принципиаллик билан баҳо берди, келажак тараққиёти билан боғлиқ бўлган улкан вазифаларни дадиллик билан кун тартибига қўйди. Партиямизнинг сўнгги съездларининг бирортасида ҳам мамлакат истиқболи билан боғлиқ бўлган масала бунчалик чуқур ва кенг кўламда ўртага қўйилмаган эди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевнинг КПСС Марказий Комитетининг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVII съездига Сиёсий докладида кўрсатиб ўтилганидек, Совет давлати Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабасидан кейин улкан тараққиёт ва камолот йўлини босиб ўтди, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий ҳаёт соҳаларида эришиш мумкин бўлмаган улкан ғалабаларни қўлга киритди. Буларнинг ҳаммаси мамлакат куч ва қудратини оширди, социалистик тараққиётнинг афзалликларини бутун жаҳонга намойиш қилди. Съезд материалларида ўтган даврда мамлакатимизда турғунлик йилларида рўй берган хатолар ва камчиликлар қайд этиб ўтилди. Шахсга сиғиниш, субъективизм ва валюнтаризм, совет қонунчилиги ва социал адолат принципларининг бузилиши билан боғлиқ бўлган хато ва камчиликлар олға силжишимизга салбий таъсир кўрсатди, мавжуд имкониятлардан тўла ва оқилона фойдаланишга йўл бермади. Шулар ҳисобга олиниб, қайта қуриш ва жадаллаштириш ҳозирги даврнинг асосий вазифаси сифатида кун тартибига қўйилди.

Қайта қуриш билан жадаллаштиришнинг диалектик боғлиқлиги социалистик жамиятнинг имкониятларидан оқилона фойдаланишда муҳим роль ўйнайди. Қайта қуриш — социалистик ишлаб чиқариш муносабатларидан четга чиқиш эмас, балки уни давр талаблари, фан ва техника ютуқлари асосида яна ҳам ривожлантириб, янги босқичга кўтаришдир. Бошқача қилиб айтсак, қайта қуриш — социалистик жамият тараққиёти масалаларига ҳар қандай конкрет шароитда илмий ва ижодий муносабатда бўлишдир. Ана шундай қайта қуриш асосидагина жамият ҳаётининг барча томонларини бирбири билан узвий боғланган ҳолда жадаллаштириш мумкин.

КПСС XXVII съездидан кейин ўтган икки йил қайта қуриш ва жадаллаштириш масаласи қанчалик зарурий эканини кўрсатди. Барча совет кишилари ҳам партиямизнинг дадиллик ва изчиллик билан мамлакатимиз ички ҳаётида, ташқи сиёсат борасида олиб бораётган қайта қуриш сиёсатини тўла маъқулламоқдалар.

Ўзбекистонда ҳам КПСС XXVII съездидан кейин қайта қуриш ва жадаллаштириш масалаларини ҳал этишда маълум силжишлар рўй берди. Республика партия ташкилоти меҳнаткашларнинг актив иштирокида КПСС Марказий Комитетининг ёрдамига таяниб, Ўзбекистонда 70-йиллар ва 80-йилларнинг бошида рўй берган жиддий камчиликлар ва хатоларни дадил фош қилиб ташладилар ва бундай нуқсонлар ҳеч қачон қайта такрорланмаслиги учун чора ва тадбирларни кўрмоқдалар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленумида республика партия ташкилотининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов қилган доклад бу масала борасидаги қатъият ва дадилликни яна бир марта кўрсатиб ўтди. Шу билан бирга, очиғини айтиш керак, республикамиз сўнгги тўрт йил ичида умумий кўрсаткичлар бўйича ва ўзининг сифати ва кўлами жиҳатидан давр талабларидан анча орқада қолиб келмоқда. Шу йиллар ичида республикамиз бирор марта ҳам пахта тайёрлаш планини бажаролмади. Қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларида ҳам, айниқса, чорвачиликда мўлжалланган ютуқлар қўлга киритилмади. Атроф-муҳитни ҳимоя қилишда ҳам жиддий хатолар ва камчиликлар содир бўлмоқда. Орол денгизининг сатҳи пасайиши ҳамон давом этмоқда. Чорвоқ сув омборида сувнинг сифати бузилиши ва умуман экологик вазият оғирлашиши ҳам кишиларимизни ташвишга солмоқда. Саноат соҳасида ҳам ўн иккинчи беш йилликка мўлжалланган кўрсаткичлар даражасига эриша олганимиз йўқ. Фан ва техника ютуқларидан фойдаланиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифати ва турлари ҳам ҳозирги давр талабларига тўла жавоб бермайди. Шу сабабли республикамиз меҳнаткашлари олдида ҳали ҳал қилинмаган, лекин бажарилиши қатъиян зарур бўлган муҳим вазифалар турибди. Бу борада иккиланишларга ва журъатсизликка, масъулиятли вазифаларни бажаришга формал муносабатда бўлишга асло йўл қўйиб бўлмайди.

Қайта қуриш ва жадаллаштириш имкониятларидан тўғри фойдаланишнинг асосий йўлларидан бири — мавжуд имконият ва шароитларни тўла ҳисобга олган ҳолда иқтисодий ва маданий социал тараққиёт масалаларини оқилона планлаштириш керак. Ҳозирги кунда республикамиз олдига қўйилаётган иқтисодий, маданий, ижтимоий тараққиёт вазифалари миқёс жиҳатидан бениҳоя кенгдир. Бу вазифаларни бажариш республикамиз учунгина эмас, балки бутун мамлакатимиз тараққиёти учун ҳам аҳамиятга эга. Шундай экан, маълум вазифаларни зиммага олишдан олдин ўз имкониятларимизни тўла ўрганиб чиқмоқ керак. Шу сабабли республикамизда мавжуд асосий фондларни тўла инвентаризация қилишнинг вақти келди. Бунингсиз маълум вазифаларни белгилаш ҳам, уларни бажариш мумкинлигини олдиндан аниқлаш ҳам мумкин эмас. Республикамиз асосий фондларининг ҳозирги ҳолати деярли яхши эмас. Саноат корхоналарининг кўпгина қисми 20, 30-йилларда, Улуғ Ватан уруши даврида барпо этилган. Қатор корхоналарнинг бинолари ҳам, асосий ускуналари ҳам шу қадар эскириб кетдики, уларни янгиламасдан туриб сифат ва самарадорлик ҳақида гапириш мумкин эмас. Айрим корхоналарнинг техника базаси, ускуналари ҳозирги замон фан ва техника тараққиёти имкониятлари ва талабларига асло жавоб бера олмайди. Биздаги маълумотларга қараганда, Тошкент қоғоз комбинатидаги машина 1903 йилда тайёрланган экан. Енгил, маҳаллий, озиқ-овқат саноати корхоналаридаги аҳвол ҳам кутилган даражада яхши эмас.

Республикамизда замонавий техника билан жиҳозланган йирик корхоналар ҳам оз эмас. Лекин, гап янги техниканинг борлиги ва сонида эмас, балки улардан фойдаланиш имкониятларидадир. Агар янги техника бўлса-ю, улардан самарали фойдалана оладиган ишчи ва мутахассислар бўлмаса, тараққиёт ҳақида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас. Шу сабабли ҳам хорижий мамлакатлардан жуда қиммат баҳоларда сотиб олинган станоклар, машиналар, автомат-линиялардан етарли фойдаланилмайди ёки бутунлай ишлатилмай қолиб кетмоқда. Қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам барча асосий фондларни ўрганиб чиқмоқ, уларнинг имкониятлари, ҳолати ҳақида аниқ маълумотга эга бўлмоқ керак. Ана шундагина республика зиммасига қандай мажбуриятлар олиш мумкинлигини, уларни бажариш имкониятларини тўғри тасаввур қилиш мумкин.

Маҳаллий имкониятлар ҳисобга олинмасдан катта мажбуриятларни зиммага олиш, уларни бажариш мумкин бўлмай қолган тақдирда қўшиб ёзишларга ва кўзбўямачиликка йўл қўйиш, ноўрин дабдабабозликка уриниш республикамиз шаънига, меҳнаткашларнинг шаънига оз мунча доғ туширмади. Бу аянчли сабоқ келажак учун ўрнак бўлмоғи керак. Ҳозирга қадар қўшиб ёзишларга, кўзбўямачиликка йўл қўйган маҳаллий раҳбарлар қаттиқ жазога тортилдилар. Лекин валюнтаристик асосга нореал планлаштиришнинг сабаблари ва айбдорлари ҳақида ҳали бир қатъий фикр айтилгани йўқ. Бу борада саноат соҳасида ҳам катта муаммолар бор. Сўнгги йилларда саноат корхоналарида кўп сменали ишни ташкил этишга эътибор қилинмоқда. Бу соҳада маълум ишлар қилинганлиги ҳам ҳаммамизга аён. Лекин бу масалани ҳал қилишда фақатгина мавжуд имконият ва эҳтиёжларни ҳисобга олиб иш юритмоқ зарур. Эътибор бериш мумкин бўлган биринчи даражали масала — саноат маҳсулотининг конкрет турларига бўлган эҳтиёжни, корхоналарни хом ашё билан ўз вақтида таъминлаш имкониятларини атрофлича ўрганишдир. Маҳсулотга эҳтиёж кам бўлган корхоналарда кўп сменали иш ташкил этиш асло мақсадга мувофиқ эмас. Масалан, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида бир йилда 24 минг атрофида трактор ишлаб чиқариши белгиланган. Лекин бу маҳсулотнинг ҳаммасига ҳозир эҳтиёж ва талаб бор, деб бўлмайди.

Хўжалик ҳисоби кенг жорий қилинаётган ҳозирги даврда колхоз ва совхозларга керак бўлган ва бўлмаган техникани зўрлаб сотиш моддий ресурслар ва ишчи кучидан фойдаланиш борасида янги исрофгарчиликларга олиб келиши турган гап. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Кўп сменали ишга ўтган корхоналарни хом ашё билан таъминлаш борасида ҳам жуда катта муаммолар бор. Саноат корхоналарининг кўпига хом ашё мамлакатимизнинг бошқа районларидан келтирилади. Хом ашё таъминоти бизнинг эҳтиёжимизга қараб эмас, балки мавжуд районларнинг имкониятларига қараб ҳам амалга ошиши мумкин. Бинобарин, бу ўринда кўп сменали ишни тўғри йўлга қўйиш бутун мамлакат миқёсида мавжуд бўлган имкониятларни тўла ўрганиш асосидагина самарали бўлиши мумкин. Кўп сменали иш ташкил этишда маҳсулот турини кўпайтиришга ҳам эътибор бериш керак. Асосий бойлик — яратилган маҳсулотнинг умумий салмоғи эмас. Эҳтиёж катта бўлган, самарали фойдаланиладиган маҳсулотгина реал бойликдир. Шу йўл билангина кенгайтирилган ишлаб чиқаришга замин яратилади.

Кўп сменали иш учун яна бир муҳим вазифа бор. У ҳам бўлса, тунги боғчалар ва яслилар ташкил этиш, умумий овқатланиш корхоналарининг ишини қайта қуриш, тунги сменада ишловчи кишиларни транспорт билан таъминлашдир. Агар шу масалалар ҳам ҳал этилмаса, кўп сменали ишга ўтишдан кутилган натижаларга эришиш мумкин эмас.

Қайта қуриш ва жадаллаштиришнинг муҳим омилларидан бири — мавжуд меҳнат ресурсларидан унумли фойдаланишдир. Маълумки, Ўзбекистон мамлакатимизда меҳнат ресурслари тез ўсиб бораётган республикалар группасига киради. Ҳозирги кунда асосий масала меҳнат ресурсларининг сонида эмас, балки сифатидадир. Ишчи кучидан тўғри фойдаланишнинг энг асосий йўли — малакали ишчиларни тайёрлаш имкониятлари ва йўллари тўғрисида атрофлича ўйлашдир. Бу борада ҳам жиддий қийинчиликлар борки, уларни асло эътибордан четда қолдириб бўлмайди. Бу масалани тўғри ҳал этмоқ учун республикамиздаги мавжуд бўлган ҳунар-техника билим юртларининг шароитлари ва имкониятларини чуқур ўрганмоқ керак. Бир неча намунали ҳунар-техника мактаби билан муҳим социал вазифани ҳал қилиб бўлмайди. Кўпгина ҳунар-техника билим юртларида ёшларни замонавий фан ва техника ютуқлари билан таништириш, уларда етук меҳнат малакаси ҳосил қилиш учун имкониятлар йўқ. Ҳунар-техника билим юртлари кўп ҳолларда ишлаб чиқаришдан олиб ташланган эски станоклар ва ускуналар билан жиҳозланган. Ана шундай техника асосида билим олиб замонавий корхоналарда ишлаш учун керак бўлган малакани ҳосил қилиб бўлмайди. Қишлоқ ҳунар-техника билим юртларида аҳвол эса бундан ҳам оғирдир. Бу билим юртларининг техникавий базаси ниҳоятда паст, бу шу кун талаб қилаётган билимларни эгаллашга имкон бера олмайди.

Республикамизда рўй бераётган демографик жараёнлар ниҳоят бориб оғир оқибатга олиб келади, деб ўйлаш хатодир. Ҳозир Ўзбекистонда ишга лаёқатли бўлган кишиларнинг 77 проценти ижтимоий ишлаб чиқаришда иштирок этмоқда. Қолган қисмининг 80 проценти эса ёш болали ва кўп болали оналардир. Кўп болали оналарнинг жамиятимизнинг янги аъзоларини тарбиялаш борасидаги меҳнати ҳам ижтимоий фойдали меҳнатдир. Ҳар ҳолда бола тарбияси билан шуғулланиш саноат корхонасида ёки қишлоқ хўжалигида меҳнат қилишга нисбатан осон деб айтиб бўлмайди. Ижтимоий ишлаб чиқаришда иштирок этмаётган кишилар ҳам ўз томорқаларида, ёрдамчи хўжаликларида меҳнат қилиб, икки ярим миллиард сўмга яқин миқдорда маҳсулот бермоқдалар. Бу эса республикамизда яратилаётган саноат маҳсулотининг деярли тўртдан бир қисмини ташкил этади. Бундан ташқари республикамизда мавжуд имкониятларни ҳисобга олиб, энг замонавий корхоналарни яратиш мумкин. Ҳозирги кунда Фарғона водийси, Хоразм, Самарқанд ва Бухоро областларида ва бошқа жойларда ортиқча ишчи кучлари мавжуд бўлишига қарамасдан, йирик машинасозлик корхоналари барпо этилаётгани йўқ. Бу ерларда йирик корхоналарни барпо этиш, яъни уй-жойлар, боғчалар, яслилар, мактаблар, йўллар қурилиши учун катта ҳажмли қўшимча маблағ талаб этмайди. Демак, бундай корхонани Ўзбекистонда барпо этиш саноат қурилиши учун зарур бўлган маблағларнинг анчагина қисмини тежашга олиб келади.

Хўжалик ҳисобига ўтиш ижтимоий ишлаб чиқаришда банд бўлган кишиларнинг сони яна ҳам камайишига олиб келади. Лекин бу кучларнинг фойдаланиш имкониятлари чегараланмоқда, деган хулосага келиш мумкин эмас. Сирдарё, Жиззах, Қарши территорияларида очилган янги ерлардан самарали фойдаланиш учун ҳам яна бир неча юз минглаб ишчи кучи керак. Ўзбекистон аҳолига социал, маданий-маиший хизмат кўрсатиш борасида мамлакатимизда энг охирги ўринлардан бирини эгаллаб келмоқда. Агар бу вазифани ҳал қилишда ҳам мамлакатимизда шу ҳолатнинг ўрта даражасига кўтарила олсак, бу соҳада хизмат қилиш учун яна 200—250 минг ишчи кучи керак бўлади. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши соҳасини ҳам кўп тармоқли соҳага айлантириш вақти келди. Колхоз ва совхозларда ҳам фақат пахта экиш билан шуғулланмасдан, оила ва бригада пудрати асосида чорвачиликни, боғдорчиликни, полизчиликни, маҳаллий ҳунармандчиликни ривожлантиришга эътибор бермоқ керак.

Индивидуал уй-жой қурилиши борасида КПСС Марказий Комитети белгилаб берган янги тадбирлар жуда кўплаб қурилиш кооперативлари ташкил этиш масаласини ҳам тақозо этмоқда. Бу ҳам республикамизда кўп минглаб янги ишчи ўринлари яратилишига олиб келади. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг иқтисодчи олимлари республикамиз ишлаб чиқариш кучларининг жойлаштирилиши ва ривожлантирилишини 2010 йилга қадар бўлган схемасини ишлаб чиқдилар. Агар бу программада белгиланган вазифалар амалга оширилса, асримизнинг охирига келиб, ишлаб чиқаришда банд бўлмаган ишга лаёқатли кишиларнинг сони 15,5 процентни ташкил этади, холос. Ўзбекистонда мавжуд бўлган ишчи кучидан мамлакатимизнинг бошқа районларида фойдаланиш ҳам катта ижтимоий аҳамиятга эга бўлган муҳим масаладир.

КПСС XXVII съезди белгилаб берган барча режаларни бажаришда инсон омилининг ролини ошириш ҳам муҳим аҳамиятга эгадир. Албатта, совет кишилари қайта қуриш ва жадаллаштиришдек катта вазифаларни юксак кўтаринкилик билан кутиб олдилар. Лекин бу муҳим масалада ҳам маълум қийинчиликлар борлигини яшириш кўзбўямачилик бўлар эди. Сўнгги йилларда ўтмишда рўй берган салбий ҳолатлар фош этилиши, унга даҳлдор бўлган йирик раҳбарлар жазоланиши кишиларимизнинг раҳбарларга, маҳаллий ташкилотларга бўлган ишончини сусайтириб қўйди, айрим кишиларда пессимистик кайфиятлар кучайди.

Инсон омили борасидаги бу ҳолатлар ҳақида жиддий ўйламоқ ва тезликда самарали чора-тадбирларни кўрмоқ керак. Ҳозирги кундаги хўжалик ҳисобига ўтиш — индивидуал меҳнат фаолияти учун шароитларни яхшилаш кишиларнинг даромадлари ошишига олиб келади. Лекин бу асосий масала эмас. Энг муҳим масала — кишиларнинг умумий ишимизга ва вазифаларимизга бўлган мукаммал ишончи ва эътиқодини мустаҳкамлашдир. Ана шундай эътиқод асосидагина ҳар бир киши қайта қуриш ва жадаллаштиришнинг онгли ва актив иштирокчиси бўла олади. Халқлар дўстлигини мустаҳкамлаш, интернационал тарбияни амалга ошириш муҳим аҳамиятга эгадир. Биз қандай ютуқларга эришган бўлсак, булар халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликнинг оқибатидир. Бундан кейинги ютуқларимиз ҳам шу дўстликни мустаҳкамлаш асосида қўлга киритилишини ҳеч ким, ҳеч қачон унутмаслиги керак.

Ҳамза районидаги йирик панелли уйсозлик заводи ишчиси А. Халилов социалистик мусобақада олдингилар сафида боряпти. У жамоат ишларида ҳам фаол қатнашаяпти. Маҳсулот сифати, тежамкорлик учун халқ назоратчилари курашига муносиб ҳисса қўшмоқда.

СУРАТДА: А. Ҳалилов.

М. Нуриддинов фотоси.

«ТОШКЕНТ—БАНГАЛОР» РАДИОКЎПРИГИ

Тошкентда яратилган Қуёш энергиясини энергиянинг бошқа турига ўтказувчи қурилманинг Ҳиндистонда ўтказилган синовлари тўғрисидаги сўнгги маълумотларни Ўзбекистон олимлари радио орқали олдилар. Икки мамлакат физикларини йўлдош алоқа ёрдамида ўтказилган «Тошкент — Бангалор» радиокўприги боғлади.

Радиосуҳбатда айтилган мураккаб техникавий ишланма Тошкентдаги «Физика қуёш» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси мутахассисларининг ҳинд ҳамкасблари билан биргаликда тузган программаси асосида бажарилди.

Эфирда бу мулоқот Ҳиндистоннинг СССРдаги фестивали доирасида уюштирилди. Мулоқотда республикамиз олимлари, санъатшунослари, жамоат арбоблари иштирок этдилар. Тошкент билан Ҳиндистоннинг илмий ва маданий марказларидан бири бўлган Бангалор ўртасида бевосита алоқа ўрнатилганига ўн йил бўлди. 1978 йилда СССР билан Ҳиндистон ўртасида илмий-техникавий ҳамкорлик тўғрисида давлатлараро битим тузилганидан кейин бундай алоқа ўрнатилди. Шу битим доирасида Ўзбекистон пойтахти ва Ҳиндистоннинг бир қанча шаҳарларида иккала мамлакат олимларининг симпозиумларини ўтказиш анъана бўлиб қолди.

Радиомулоқот алоқаларни бундан буён ҳам мустаҳкамлашга бағишланди. Мулоқот иштирокчилари Ҳиндистон билан Ўрта Осиё халқлари ўртасидаги алоқалар қадим замонлардаёқ ўрнатилганлигидан далолат берувчи маълумотлар борлигини айтдилар. Аммо бизнинг давримизда, айниқса мустаҳкам ҳамкорлик ўрнатилди. Жавоҳарлал Неру номли университетда мамлакатимиз тарихи ва маданиятини ўрганаётган марказ муваффақиятли ишлаб турибди.

Радиосуҳбат қатнашчилари Тошкент ва Бангалор ҳақида, турли соҳалардаги Совет — Ҳиндистон алоқалари тўғрисида кўпгина янги қизиқарли тафсилотларни тингладилар.

Радиомулоқотда Ҳиндистон республикасининг Тошкетдаги бош консули Йиогендра Кумар иштирок этди.

(ЎзТАГ мухбири).

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

СССРНИНГ ЁРДАМИ БИЛАН ҚУРИЛМОҚДА

АДДИС-АБЕБА. СССРнинг техникавий ёрдами билан Мелка-Ваканеда қурилаётган Эфиопиядаги энг катта ГЭС битиб қолди. Қурилиш бош директори Асрат Гашаунинг Эфиопиядаги ЭНА ахборот агентлигига хабар қилишича, ГЭСнинг биринчи агрегати монтаж қилиниб бўлган. Калита подстанциясининг машина-ускуналари ўрнатилиб бўлмоқда. У Аддис-Абебадаги саноат корхоналарини электр энергияси билан таъминлайди. ГЭСнинг лойиҳадаги қуввати 153 минг киловаттга боради. Станция ишга тушгач, Эфиопияда электр энергиясини ҳосил қилиш учдан бир ҳисса кўпаяди.

Қурилиш йилларида Мелка-Вакане деган ном Совет-Эфиопия ҳамкорлигининг синоними бўлиб қолди. СССРдан бориб, ГЭС қурилишида бевосита қатнашаётган 400 нафардан кўп мутахассис миллий кадрлар тайёрлашга катта ҳисса қўшди. Станция машина-ускуналарининг бир қисми Чехословакиядан келтирилди.

Эфиопия ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, республика Министрлар Кенгашининг Раиси Фикре Селассие Вогдересс яқинда қурилишни келиб кўрди. У дўст социалистик мамлакатларнинг Эфиопия энергетика потенциалини ривожлантиришда кўрсатаётган ёрдамларига юксак баҳо бериб, уларнинг бу ёрдамини пролетар интернационализмининг ёрқин ифодаси, деб таърифлади.

АФҒОНИСТОНГА ҚОЧОҚЛАР ҚАЙТМОҚДА

КОБУЛ. Бахтар агентлигининг хабар қилишича, Покистондан яна юзга яқин афғон оиласи Бағлон ва Нанграҳор вилоятларига қайтиб келган. Маҳаллий ҳокимият органлари ватандошларга ёрдам кўрсатиб, ўз қишлоқларига етиб олиш учун транспорт, энг зарур моллар, уй-жой беришган.

Мамлакатда миллий яраш йўли эълон этилганидан бери 1500 нафардан ортиқ қочоқ Нанграҳор вилоятининг Гушта уездига қайтиб келди. Юзлаб кишилар ўз-ўзини мудофаа отрядларига кўнгилли бўлиб ёзилди, энг обрўли кишилар маҳаллий ҳокимият органларида, миллий яраш комиссияларида ишламоқда. Уездда бир неча бошланғич мактаб, шунингдек саводсизликни тугатиш курслари очилди. Деҳқонлар кўкламги дала ишларига тайёргарликни бошлаб юбордилар.

Объективда—Италия

«Фаластин халқидан қонли ўч олиш тўхтатилсин», «Исроилнинг босиб олинган территориялардаги террорига барҳам берилсин» — фаластин халқининг адолатли курашини қўллаб-қувватловчи, Исроил босқинчиларининг бебошликларига қарши қаратилган Италиядаги оммавий намойишлар ана шундай шиорлар остида ўтмоқда. Жамоатчи, ёшлар, хотин-қизлар, католиклар ташкилотлари ана шу намойишларнинг ташкилотчилари бўлиб чиқишмоқда.

СУРАТДА: Рим кўчаларидаги фаластин халқининг адолатли курашини қўллаб-қувватловчи намойиш.

В. Тетерина фотоси.

Меҳнат ветерани— ёшлар устози

Хабира Муҳаммаджонова ўз касбига ихлос қўйган аёллардан. У доимо ўзига берилган топшириқларни бажаришга виждонан ёндошади. Бугина эмас, дугоналарига, ҳамкасбларига меҳрибон, уларнинг оғирини енгил қилишга интилади. Мана 26 йилдирки, бош кийимлар фабрикасида ишлаб келаяпти. У корхонанинг энг яхши тикувчи-мотористкаларидан бири ҳисобланади.

Меҳнат ветерани жуда кўплаб қизларга ўз касбининг сир-асрорларини ўргатди. Унинг меҳнатлари зое кетмади. Ҳозир бу қизларнинг кўпчилиги тикувчилик касбини эъзозлашяпти. Х. Муҳаммаджонова ветеранлар советининг ишида ҳам фаол қатнашяпти. Унинг камтарона меҳнатлари муносиб тақдирланмоқда.

СУРАТДА: Ҳ. Муҳаммаджонова.

Т. Каримов фотоси.

Тинчликка жоним фидо

Илҳомжон Ўрта Осиё медицина педиатрия институтининг учинчи курсида таҳсил кўради. Ўрта бўй. Кўзлари ўйчан. Ҳарбий хизматни Афғонистон Республикасида ўтаб қайтган. «Қизил Юлдуз» ордени билан тақдирланган. ...Илҳомжонларнинг қисмига қишлоқда душман айғоқчилари яширингани ҳақида маълумот келди. Хонадонлар бўйлаб айғоқчиларни излаш бошланди. Бундай пайтларда аёллар ташқарига чиқариб юборилади. Ташқарида қўриқчилик қилаётган Илҳомжон аёллар орасида биттаси жуда шаҳдам, бошқаларни туртиб-суртиб ўтаётганига разм солди. Унинг устидаги рўдапони тортиб олди. Ўн саккиз ёшли барваста йигит таслим бўлишга мажбур эди. Қисмга келтириб сўроқ қилинганда, йигит ҳандақда беркиниб ётган тўртта шеригини ҳам айтиб берди.

...1983 йилнинг январь ойи. Тунги соат иккида тоққа кўтарилиб, душман ҳужумини қайтаришга буйруқ берилди. Ўқлар визиллаб учади. Илҳомжон атрофни ўраб олган харсанглар устида тошдан-тошга илдамлик билан сакраётган икки паҳмоқ соқол кишини кўриб қолди. Нишонга олиб ўқ узди. Ўқ хато кетмади чоғи, душманлар жазавага тушиб қолишди. Солдатлар қаердалигини аниқ кўриш учун душман улоқтираётган ракеталардан бири Илҳомжонга келиб урилди...

Асадобод осмонида юлдузлар милтирар, сукунат қўйнида дарахтларга урилиб шивирлаётган шаббода, гўёки атрофда ҳеч қандай хавф ҳам, уруш ҳам йўқдай унинг ҳорғин кўзлари олдида қадрдон Фарғонанинг атлас жамолини чизарди. Уни даволаш учун Кобулга олиб кетдилар.

Ҳарбий жасоратлари учун 1984 йилда «Қизил Юлдуз» ордени нишондори бўлган жасур йигитни шифокорлар даволаб, сафга қайтардилар.

Навбатдаги операция давом этарди. Отишмадан сўнг, душман томонидон садо чиқмай қолди. Қочиб кетишганмикан ёки солдатлар яқинлашишини кутиб, писиб ётишганмикан? Взвод командири ва уч жангчи чўққида учи кўриниб турган қурол томон юришди. Шаҳдам бораётган йигитлар ичида Илҳомжон қуролни жойидан олди ва атрофни синчиклаб кўздан кечира бошладилар. Икки йигит ён томонга, взвод командири қиялик томон юришди. Илҳомжоннинг кўзи қиялатиб қўйилган катта тош остидаги тешикка тушди. Тешик ичи қоронғи бўлганидан тусмоллаб оёқ қўйди. Юмшоқ нарсани босиб олганидан чўчиб кетди. Энгашиб тортганди, қўлига шиширилган уйқу қопи илашиб чиқди. Бу душман қароргоҳларидан бири эканлигини пайқади. Дўстларини чақирди.

Тош зинадан икки метрча пастга тушгач, каттагина хонани эслатувчи ғорга дуч келишди. Чор атрофи тош билан қопланган бу ғор душманнинг қурол-яроғ омбори экан.

Ҳарбий хизматдан қайтган Илҳомжон ўз олдига шифокор бўлишни мақсад қилиб қўйди.

— Дунёда барқарор тинчлик учун, инсонлар соғ ва бахтиёр бўлишлари учун умрингни бағишласанг арзийди, — дейди Илҳом Солиев.

Д. СУЛТОНОВА.

КАЛЕЙДОСКОП

САМАРАЛИ ВА ЗАРАРСИЗ

Сунъий ўғитлар ҳосилдорликни ошириш билан бирга муқаррар тупроқда, сув ҳавзаларида тўпланиб қолади. Бундан ташқари улар сабзавот ва меваларга ўтиб, инсон саломатлигини хавф остида қолдиради. Ҳозирча химиядан воз кечишнинг имкони йўқ, аммо олимлар унинг ўрнини босиши мумкин бўлган воситаларни излашда давом этишяпти. Софиядаги «Авангард» ташкилотининг тадқиқотчилари антиқа ўғитни тавсия этишяпти. Улар сут зардобида муҳим микроэлементлар — азот, фосфор ва калий ишлаб чиқарувчи бактерияларни кўпайтиришяпти. «Лактофол» деб аталган ана шу янги препаратни бошоқли экинлар, сабзавотлар яхши ўзлаштиради. Вертолёт ёрдамида далага ана шу препаратни бир марта пуркаб, ҳосилдорликнинг 15 процентга кўпайишини кутиш мумкин. Энг муҳими мазкур препаратнинг организм учун ҳеч қандай асорати қолмайди.

ПЛАСТМАССА САМОЛЁТЛАР

«Бич эйркрафт» фирмасининг мутахассислари кичик ҳаво лайнерларини «ўрдак» схемаси бўйича пластмассадан қуришни таклиф этишяпти. Аэродинамик трубаларда ўтказилган тажрибалар бундай самолётларнинг соатига 675 километр тезлик билан ҳаракат қилганда анъанавий классдаги машиналарга нисбатан ёнилғини 40 процент кам сарфлашини кўрсатди. Тўла-тўкис углеродли толалар, графит ва эпоксид смолалардан ясалган корпус ҳам қаршиликни сезиларли даражада камайтирар экан. Ҳеч қандай ғадир-будирлари бўлмаган енгил ва текис материалнинг ўзи ҳам ана шунга хизмат қилади.

Юз йилда... иқлим ўзгардими?

Гап иқлим тўғрисида кетса, баъзида кексаларимиз: «Эндиги қишлар қиш эмас, бизнинг болалик пайтларда ёққан қорлар том баробар бўларди», — дейишади.
Хўш, кейинги юз йил ичида иқлим ўзгардими?

Об-ҳаво кузатишлар бутун дунёда XIX аср охири ва XX асрнинг ўрталаригача иқлимнинг секин-аста иссиқроқ бўлишини қайд қилди. Буни биринчи бор 1921 йили совет океанологи Н. М. Кминович Баренц денгизининг сув ҳарорати ошганлигидан билди. 20-йиллари Арктикада иқлимнинг илиши жуда сезиларли бўлиб қолди. Шунда ҳаво ҳарорати Гренландиянинг ғарбий қисмида 5 даражага, Шницберген оролида 8—9 даражага ошди. Бу ҳол сайёрамизнинг ҳамма жойларида кузатила бошланди. Альп, Кавказ ва Шимолий Америкадаги Скалистий тоғларидаги музликлар чекина бошлади. Мисол учун, Кавказдаги музликлар майдони 10 процентга, уларнинг қалинлиги эса, 50—100 метрга камайди. 1940 йилга келиб, XX аср бошларига нисбатан Гренланд денгизидаги муз майдони икки баробарга, Баренц денгизида эса, 30 процентга қисқарди. Ҳаво ҳароратининг кўтарилиши кўпгина жойларда, шу билан бирга СССР ва АҚШда қурғоқчилик бўлишига сабаб бўлди.

Аммо 40-йиллардан бошлаб иқлим илиши тугаб, ҳамма ерда унинг совуши кузатила бошланди. Шимолий ярим шарда муз майдонлари кўпая бошлади. Чунончи, 40-йиллар бошларидан 60-йилларгача Арктика ҳавзасида муз майдони 10 процентга ошди. Альп ва Кавказ тоғларидаги музликлар чекиниши тўхтаб, баъзилари водий бўйлаб пастга силжий бошлади.

Совет иқлимшуноси Г. В. Груза ҳаво ҳароратининг ўзгаришини анализ қилиб, сайёрамиздаги XIX аср охирида бошланган исиш 40-йилларгача давом этганини, шундан сўнг исиш даврини совуқ давр эгаллаб, у 60-йилларгача давом этишини тасдиқлади. Бу даврдан кейин, Е. Д. Борисенко ва В. Н. Приемвларнинг тадқиқотига кўра, ер шарининг кўпгина қисмида 70-йиллар ўртасидаги унча катта бўлмаган ҳаво ҳароратининг кўтарилишидан сўнг умумий совуш ҳолати давом этаяпти.

Шу билан бирга, иқлимнинг нормадан четга чиқиши ҳолатлари 60- ва 70-йиллари анча кўпайди. Бунга СССРдаги 1967—68 йилги ва АҚШдаги 1972 йилдан то 1977 йил ичидаги учта қаҳратон қишлар мисол бўла олади. Бу даврда эса Европада бир неча юмшоқ қиш кузатилди. Шарқий Европада 1972 йили қурғоқчилик, 1976 йилда эса, ёмғирли ёз бўлди. Нормадан четга чиқиш ҳоллари фақатгина шимолий ярим шардагина кузатилмади. Африкада 1968—1973 йиллари кучли қурғоқчилик бўлган бўлса, Бразилияда эса кофе плантацияларини совуқ уриб кетди. Японияда 1961—1972 йиллари ҳаво ҳарорати одатдагидан кўра паст, ёғин-сочин ҳам кам бўлди.

Саксонинчи йилларнинг бошида нормадан чиқиш ҳоллари олдинги пайтдан ҳам кўпайиб кетди. АҚШ ва Канадада 1981-82 йили энг совуқ қиш кузатилди. Шу йили қаттиқ совуқдан 230 американлик нобуд бўлди. Ундан кейинги йили ҳам АҚШнинг кўпгина жойларида яна қаҳратон қиш қайтарилди. Англия аҳолиси ҳам бундай совуқ қишни биринчи кўриши эди. Бу жойларга тескари бир ҳол Австралияда кузатилди. 1982—83 йилнинг ёзида қурғоқчилик қуруқликнинг бутун шарқий ва жанубий районларини қамраб олди. Бундай қурғоқчилик бу пайтда Индонезия ва Филиппинда кузатилди. Хитойда эса бу йили уч ойлаб тинмай ёмғир ёғди. Тинч океан устидан кучли тайфун ўтди. Бундай мисолларни яна ўнлаб келтириш мумкин.

Об-ҳаво кузатишлари бўйича кейинги йиллари иқлим илияптими ёки совияптими, деган саволга жавоб бериш қийин, чунки иқлимнинг айтарли ўзгариши кузатилмаяпти. Фақат шуни айтиш мумкинки, кейинги йилларда об-ҳавонинг нормадан четга чиқиши ҳоллари кўпайяпти. Бу нарса иккала ярим шарнинг барча кенгликларини қамраб олди. Мисол учун: 1983 йилнинг қишида «Восток» совет антарктик станциясида сайёрамиздаги энг совуқ ҳаво ҳарорати — 89,2 даража кузатилди. Бу йил Антарктикада ҳаво ҳароратининг юқори келиши туфайли айсбергларнинг ажралиб чиқиш ҳоллари кўпайди. Яқинда майдони 1.800 квадрат километр келадиган учта айсберг ажралиб чиқди. АҚШда эса, бунинг тескариси — бу йил кейинги йиллар ичида энг совуқ қиш кузатилаяпти. Кейинги ҳафта ичида совуқдан 33 американикнинг ёстиғи қуриди.

Хўш, иқлимнинг ўзгариб туришига нималар сабаб бўлаяпти? Олимлар бу муаммони тушунтириш учун бир неча фаразлар яратганлар. Улардан биринчиси — Қуёшдаги бўлаётган жараёнлар, улардаги доғлар сонининг ўзгариши, Қуёш шамоли, претон алангалари ва унинг магнит майдонидир. Қуёшдаги доғлар XV асрда хитой олимлари китобларида, Галилео Галилей кузатувларида ва бошқа биринчи астрономлар хотираларида қайд этилган. Ўтган аср ўрталарида доғлар пайдо бўлишининг 10 йиллик цикли аниқланган. Кейинги кузатувлар доғлар пайдо бўлишининг цикли ўртача 11 йил деб топилди, ваҳоланки баъзида цикл 8,5 дан 14 йилгача ўзгаради. Эндиликда қуёшдаги доғлар сони билан иқлим ўзгариши ўртасида узвий боғлиқлик борлиги аниқ исботланган.

Иккинчи фараз — вулқонларнинг отилиб чиқишининг иқлимга таъсиридир. Вулқон отилганда кўп миқдордаги тошлар, кул, кичик минерал моддалар, сув пари ва газлар атмосферани қамраб олиб, қуёш нурларининг ерга тушишини камайтиради. Мисол учун француз метеорологлари 1883 йили Индонезиядаги Кракатау вулқонининг отилиши натижасида метеостанцияда кейинги уч йил ичида қуёш радиацияси меъёридан суст бўлишини кузатдилар. Учинчи фараз — иқлим ўзгаришига атмосферадаги ҳаво оқимлари циркуляциясининг таъсиридир.

Хулоса қилиб айтганда, иқлим ўзгаришига юқорида кўрсатилган учта сабабларнинг барчаси узвий таъсир кўрсатади.

Асқар АКБАРОВ,
В. А. Бугаев номидаги Ўрта Осиё илмий-тадқиқот институтининг катта илмий ходими, география фанлари кандидати.

Кўчат экинг, боғ яратинг!

Баҳор келди.
Олам жонланиб кетди. Кишилар ариқларни, боғларни тозалашмоқда. Хиёбонларга, ҳовлиларга — қўйинг-чи, ҳамма ерга баҳор орасталик олиб келганга ўхшайди.
Баҳордаги энг эзгу ишлардан бири — кўчат экишдир. Шундай иш Фурқат кўчасида, айниқса, қизғин олиб борилмоқда.
СУРАТДА: шаҳар ободонлаштириш-кўкаламзорлаштириш бошқармаси ишчилари ниҳол экишмоқда. Ҳадемай, улар япроқ ёзиб, кўчага файз қўшади.
М. Нуриддинов фотоси.

Совет кишиларининг сифатли медицина ёрдамига бўлган талаб-эҳтиёжларини ҳамма жойда ўз вақтида, тўла таъминлаш соғлиқни сақлаш органлари ва муассасаларининг бош вазифасидир. Шу мақсадда соғлиқни сақлаш органлари ва муассасаларининг фаолияти ишни ташкил этишнинг илғор усулларидан, профилактика, диагностика ва даволашнинг янги технологияларидан, замонавий метод ва воситаларидан фаол фойдаланиб, тубдан қайта қурилсин. Шу билан бирга соғлиқни сақлаш системасини ривожлантиришнинг интенсив йўлига ва унинг фаолиятига пировард натижаларга қараб баҳо беришга ўтиш таъминлансин.

(«СССР аҳолисининг саломатлигини муҳофаза қилишни ривожлантириш ва соғлиқни сақлашни қайта қуришнинг ўн иккинчи беш йилликка ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари»дан).

Шифобахш неъматлар

«Митти полвон» дармони

Замонанинг энг хавфли хасталикларидан бири — юрак қон-томир хасталикдари бўлиб, ҳаётдан кўз юмган кишиларнинг аксарияти ана шу касалликларнинг асоратидан ҳисобланади. Юрак фаолияти инсон ихтиёрига бўйсунмайди, бироқ у ҳар бир кишининг бахтига шерик, қувончининг йўлдоши бўлиши билан бирга, одамнинг ситамли дақиқаларида ҳамдард аъзо эканлигини биламиз.

«Митти полвон» деб аталмиш юрагимизнинг ўнларча душманлари — хасталиклари борлигини эсдан чиқармаслик керак. Жажжи организмнинг энг асосий малҳами дилишодлик, тинчлик, эмлик қиладиган ширин сўз, кўнгил торларини эшадиган наво, ўчмас ёғдули муҳаббат эканлиги барчага маълум.

Ҳозирги пайтда қарийб ҳар бир хонадон уй аптечкасида юрак хасталикларига даво бўлувчи ўнларча дори-дармонлардан бирортаси мавжуд бўлиши турган гап. Юрак озорланганида, ҳаприққанида, бежо уришида «Валокардин», «Карвалол», «Кардиамин», «Сумбул томчиси», «Зеленин тиндирмаси», қолаверса «Валидол», «Нитроглициерин» каби доривор омиллар дардимизга дармон бўлади.

Шуни айтиш керакки, юрак қон-томир системаси касалликларининг олдини олишда ва даво бўлишда энг беозор табиий омиллардан бири сифатида асил асал қадимдан инобатга олинган. Аввало асал шифобахш омиллар хазинаси эканлигига яна бир бор иқрор бўлишимиз мумкин. Жумладан, асал таркибида юзга яқин фойдали омиллар жо бўлган. Унинг асосий қисмини глюкоза ва фруктоза ташкил этади. Булардан ташқари, ўн бир турдаги дисахаридлар ҳамда ўн икки хил полисахаридлар. 3,3 процентга қадар оқсил моддалар, ярим процентга қадар минерал моддалар сақлаши мумкин. Асал таркибида кальций, натрий, магний, темир, олтингугурт, хлор, фосфор, ҳатто баъзи навларида радий элементи ҳам учрайди. Микроэлементлардан марганец, кремний, алюминий, бор, хром, мис, литий, никель, қўрғошин, қалай, осмий, йод, кобальт, барий, молибден, титан кабилар мавжуд. Асил асал ўзида бир қатор органик кислоталар (олма, узум, лимон, сут, оксалат кислоталари) билан бир қаторда, витамин B^1, B^2, B^3, B^6, С, Н (биотин), фолат кислотаси каби жуда ноёб ҳаётбахш моддаларни сақлайдики, уларнинг хосиятини таърифлашга сўз етмайди.

Ҳа, асил асал таркибидаги аъзоларга енгил сингувчи углеводлар тўлиққан юрак мушакларига мадор бағишлайди. Глюкоза ва фруктоза энергия билан таъминловчи ҳамда пластик материал сифатида юрак учун жуда фойдали. Бироқ, шуни эсдан чиқармаслик керакки, юрак ороми учун одам кунига бир чой ёки ош қошиқда 2—3 мартадан кўп асил асалдан истеъмол қилмаслиги лозим.

Халқ табобати амалиётида асил асал сабзавот шарбатлари билан омухталикда ҳафақон давоси ҳисобланади. Мутахассисларнинг берган маълумотларига қараганда, егулик лавлаги, сабзи ва ерқалампир шарбатидан (ерқалампир қирғичдан ўтказилиб 36 соат давомида сувга солиб қўйилган бўлади) бир стакандан олиб лимон шарбати қўшилгач, унга бир стакан асал солиниб обдон аралаштирилади. Тайёрланган асалли аралашмадан ош қошиғида кунига 2—3 маҳал овқатланишдан олдин истеъмол қилинади ёҳуд овқатлангандан сўнг 2—3 соат ўтгач ичилиши лозим кўрилади. Асалли беозор доривор омил оғзи яхши беркитиладиган шиша идишда салқин жойда сақланиши керак.

Юрак мушаклари заифлашган беморлар учун асалли наъматак дамламаси жуда пором келиши ҳақида илмий манбалар мавжуд. Бунинг учун бир ош қошиғида майдаланган наъматак меваларидан олиб, унинг устига икки стакан қайноқ сув солинади-да, енгил аланга устида ўн минут давомида қайнатилади. Сўнгра совутилиб, шарбати сузиб олинади ва унга бир ош қошиқ миқдорида асал солиб эритилади. Мазкур дамламадан чорак ёки ярим стакандан кунига икки-уч маҳал ичиш тавсия этилади.

Таниқли олим Н. П. Иойришнинг ёзишига қараганда, асал-пиёз омухтаси бутун аъзоларни яйратибгина қолмай, мия қон-томирлари склерозида яхшигина даво ҳисобланади. Бунинг учун асал ва бош пиёз бўтқаси бирга-бир нисбатида олиниб, яхшилаб аралаштирилади. Мазкур омухтадан икки ой давомида муттасил эрталаб ва кечқурун бир ош қошиқдан истеъмол қилиб турилади.

Буюк аллома Абу Али ибн Сино асални нечоғлик юракка фойдали эканлигини ёзиб қолдирган. У, агар одам кунига меъёрида асал билан чучук анордан истеъмол қилиб турса қон мусаффо бўлиб, юраги қувват олишини айтган.

Кўзга кўринган немис врачи Теобальт асалнинг юрак фаолиятига ижобий таъсирини айтиб, шундай ёзган эди: «Асал турли юрак касалликларидан ожизланган юрак мушакларига қимматли хизмат қилади, унинг бу ёрдамини ҳатто қантли касалликда ҳам инкор этмаслик лозим, чунки организмга тушган фруктоза ёки асил асал юрак фаолиятининг яхшиланишига ёрдам беради...».

Бир қатор олимларнинг берган маълумотларига кўра, узоқ вақт давомида (бир-икки ой) кунига 50—70 граммдан асил асал истеъмол этиладиган бўлса, оғир юрак касалликлари билан озорланган беморларнинг умумий ҳолатида ижобий ўзгаришлар бўлади, қон таркиби меъёрга келади, юрак қон-томир тонуси яхшиланади, гемоглобин миқдори ортади.

Азиз оқшомхонларимизга шуни эслатиб ўтамизки, инсон саломатлигини мустаҳкамлайдиган, шу жумладан энг нозик аъзоларимизнинг ҳаётига мурувват бағишлайдиган бебаҳо неъмат — асил асал инобатга олинади.

Маннон НАБИЕВ,
химия фанлари кандидати.

Кўз инсонга кўриш, гўзалликдан баҳраманд бўлиш, завқланиш учун берилган. Ҳаётда ҳар нарса рўй бериши мумкин. Бир зум тасаввур қилинг: кимдир оғир кўз касалига мубтало бўлди. Олам у учун қоронғи. Лекин гўзал дунёни, меҳрибон одамларни кўриш — унинг бирдан-бир муддаоси.
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига қарашли республика офтальмология клиник шифохонасидаги шифокорлар ана шундай олижаноб қалб эгалари. Улар қанчалаб одамлар кўзига зиё бахш этишди.
СУРАТДА: операция давом этмоқда.
Р. Шарипов фотоси.

Медицина янгиликлари

Инсулин оғиз орқали

Инсулин дорисини қандли диабет касаллигида фақат укол билан юборилишини шу хасталикка чалинган беморлар яхши билишади. Кўп дори-дармонларни, айниқса, оқсил сақловчи препаратларни организмга шприц ёрдамида юборишга тўғри келади. Чунки оғиз орқали истеъмол қилинганида эса, улар ошқозон-ичак трактида тезда парчаланади.

Америкалик тадқиқотчилар, йўғон ичак хасталигини даволашда қўлланиладиган оқсилсиз препаратлар ошқозон ва ингичка ичакдан ўтаётганида парчаланмаслигини пайқаб қолишди. Аниқланишича, бу—таблеткани ўраб олишдаги моддалар таркибига хушбўй азотли бирикмалар кирганда рўй берар экан. Ўраб олувчи моддалар турғун бўлади, овқат ҳазм қилиш трактида таъсирга учрамайди. Бу бирикмалар фақат йўғон ичакда яшовчи бактерияларда парчаланади.

Муаллифлар азот сақловчи ароматик полимер тайёрлашди ва капсула (эрувчан ғилоф) билан ёпишди. Таркибида инсулин бор эди. Капсулаларни соғлом ва сунъий равишда қандли диабет касаллигига чалинган каламушларга оғиз орқали берилди. Инсулин йўғон ичак девори орқали қонга яхши натижа билан сўрилди. Пировардида каламуш-диабетлар қонида глюкоза турғунлик билан пасайди.

Янги усулнинг яхши фойда беришини қуйидаги тажриба ҳам тасдиқлади: пешобни ушлаб туролмаслик касаллигини даволашда укол тариқасида қўлланувчи гормон — вазопрессинни каламуш овқат ҳазм қилиш трактига юборилди. Берилгандан сўнг бир ярим соат ўтгач, гормон таъсири яхши наф келтирди.

Шундай қилиб, оқсилли препаратларни укол ёрдамида эмас, балки оғиз орқали юборишга қулай имконият туғилди. Қандли диабет хасталигига чалинган миллионлаб кишилар учун бундай усул жуда қулай. Шу билан бирга, инсулин организмда табиий таъсир этиш области — жигар вена дарвозасига тўғридан тўғри тушади.

Шуни ҳам айтиш керакки, инсулиннинг бу янги доривор формаси кенг кўламда ишлаб чиқарилгани йўқ. Уни клиник текширувларда синалади. Тадқиқотлар давом эттирилади. Дорихоналарга чиқарилишини фақат вақт кўрсатади.

Доришунос
Мирзамир **МИРЗАШАРИПОВ**
тайёрлаган.

> **Ҳурматли редакция! Менда ревматизм хасталиги бор. Бу дард, айниқса, куз ва баҳорда зўраяди. Мана, баҳор ҳам етиб келди. Бод хасталигини даволаш ҳақида мақола берсангиз.**
>
> Д. СУЛАЙМОНОВ,
> ишчи.

Юрак ва бод

XIX асрда Ж. Буйо ва Г. Сокольский деган олимлар биринчи марта бир-бирларидан бехабар ҳолда, мустақил равишда ревматизм (бод) касаллигининг клиник белгиларини аниқладилар.

Одатда, баъзан ревматизм бошланишидан олдин одам ангина билан оғрийди. Бодомсимон безлар, касалланган тишлар, қулоқ ва бурун бўшлиқларида яллиғланиш жараёнлари инфекция манбаи ҳисобланади. Шу ердан бактерия токсинлари қон йўлига ўтиши мумкин. Организм реактивлигининг ошиши ва шу инфекцияга мойил бўлиб қолиши натижасида ревматизм пайдо бўлади. Ревматизм касалига чалиниш аксари баҳор ва куз ойларида кўпроқ юз беради. Шунинг учун ҳам бу дарднинг олдини олиш чоралари одатда баҳорда ва кузда ўтказилади.

Ревматизмга қарши иммунитет ишланиб чиқмайди, шу сабабли организм ревматизмнинг қайталанишига, унинг янги «хуружи»га нам иқлим, зах уй ва заҳкаш ерлар ревматизмнинг пайдо бўлишига ва такрорий хуружларга сабаб бўлиши мумкин. Ангина, грипп ва бошқа касалликлар билан оғригандан кейин орадан 10—15 кун ўтгач, баъзан тўсатдан бемор бўғимларида, тизза ёки болдирларида, товонида, елка-тирсак, чаноқ-болдир бўғимида қаттиқ оғриқ пайдо бўлади. Бирдан ҳарорат кўтарилади, зарарланган бўғим атрофидаги тери қизаради, ушлаб кўрилганда қўлга иссиқ уннайди, шиш пайдо бўлади. Шунингдек, аста-секин бошқа бўғимлар ҳам зарарланади. Оғриқнинг бир аъзодан иккинчи аъзога кўчиб юриши унинг ўзига хос хусусияти ҳисобланади, кўп бўғимлар зарарланганда бемор қимирламай ётиб қолади, озгина бўлса ҳам қимирлаш чидаб бўлмас даражада азоб беради Касаллик тер аралаш кечади.

Ревматизм ўз вақтида даволанса бўғимлардаги оғриқ йўқолади, ҳарорат асли ҳолига келади ва бўғимларнинг ўз фаолияти бутунлай тикланади.

Француз олими Э. Ш. Ласег «Ревматизм бўғимларни ялайди-ю, аммо юракни тишлайди», деган эди. Ревматизмга чалинганларда деярли юрак зарарланади, камдан-кам ҳолларда эса тери, буйраклар, қон зарарланади ва ҳоказо. Рематизмнинг теридаги аломати аксари эшакеми ва ҳалқасимон тошмалардан иборатдир. Бу тошмалар асосан болалик ва ўсмирлик даврларидаёқ кузатилади.

Касалликнинг хуружи тутганга ўхшаб кечиши ревматизм учун хосдир, хуружлар ўртасидаги давр бир неча ойдан тортиб, кўп йилларга қадар давом этади. Ревматизм хуружи болаларда катталардагига қараганда анча оғир кечади. Бемор касаллик қайталанишининг олдини олиш ва кейинчалик юракда ўзгаришлар рўй бермаслиги учун хуруж тутган пайтда ўринда қимирламай ётиши керак. Агар ревматик хуружлари жараёнида юрак зарарланса, бу ҳол юрак порогига олиб келади. Хуруж тўхтагандан сўнг беморнинг меҳнатга қобилияти юрак ҳолатига боғлиқ бўлади. Аксари касалликнинг оғир кечиши ревматик жараённинг активлиги ва унинг тез-тез қайталаниши бемор ҳаётига ҳавфлидир.

Ревматик хуружлар ҳар турли кечади. Беморлар кўпинча юракда нохушлик, санчиқ, беҳоллик, иш қобилиятининг пасайганидан шикоят қиладилар. Субфебриль ҳарорат (37—37,2 даража) қайд қилинади, баъзан тана ҳарорати нормадан паст бўлади, бу эса диагноз қўйишда муҳим аҳамиятга эга.

Ревматизмда одатда юрак мускули —миокард зарарланади. Миокарднинг бағрида ревматик тугунчалар кўпаяди, юракнинг бириктирувчи тўқимаси шишади, юрак мускулини қон билан таъминлайдиган қон томирларининг фаолияти ўзгаради. Юрак мускулларининг ревматик яллиғланиши, яъни ревматик миокардит худди шу хилда кечади.

Кўпинча миокард билан бир вақтда юрак ички пардаси ва клапанлар яллиғланади. Буни ревматик эндокардит деб аталади. Баъзи ҳолларда юракнинг ташқи пардаси ҳам яллиғланади, уни ревматик перикардит деб аташади.

Ревматик жараён юрак клапанларини зарарлаганда юз берган склеротик ўзгаришлар оқибатида бириктирувчи тўқима митрал тешикни торайтириб қўяди. Организм учун зарур бўлган кислородга бой қон чап юрак бўлмасидан чап қоринчага, у ердан эса орган ва тўқималарга керакли миқдорда етиб бора олмайди. Қон ана шу торайиб қолган жойнинг юқорисида тўпланиб, ўпкани тўлдиради, аста-секин ҳансираш, оёқ шишиши ва ҳоказолар юз беради.

Ревматизмнинг келиб чиқиш сабабларини ўз вақтида аниқлаш катта аҳамиятга эга. Касалликнинг дастлабки давриданоқ даво чораларини кўриш лозим. Бу ҳақда врачлар маслаҳати билан иш кўриш мақсадга мувофиқдир.

Бемор тўла сифатли оқсилларга бой бўлган овқатларни: гўшт, тухум, творогларни истеъмол қилиши керак. Суюқлик ва шўр нарсаларни камроқ истеъмол қилган яхши. Овқат янги ҳамда тез ҳазм бўладиган, С витаминига сероб бўлиши керак. Бу витамин наъматак, анор, лимон, смородина ва шу сингари меваларда кўп бўлади.

Ревматизмга чалинган бемор дастлабки кундан бошлабоқ, ревматизмга ва унинг инфекцияларига қарши кунт билан даволаниши зарур. Терапевтик даво тадбирлар комплексида профилактикага, яъни касалликнинг олдини олишга катта эътибор берилади. Ревматизмнинг олдини олиш ва унинг асоратларига қарши курашиш масалалари билан санитария-оқартув муассасалари ихтиёридаги врачлар шуғулланадилар.

Ревматизм хуружини бошидан кечирган беморлар доимо врач назоратида бўлишлари керак. Амидопирин, аспирин ва бициллин сингари медикаментлар воситасида баҳор ва куз ойларида профилактика қилиш яхши наф беради.

Хасталикка чалинган беморлар ҳар қандай нерв-психик кечинмаларга таъсирчан бўладилар. Шу сабабли санитария-оқартув тадбирларини ўтказишда асабни сақлаш масалаларини ҳам тушунтириб бориш керак. Беморлар ўзларини беҳуда ҳис-ҳаяжонлардан сақлашлари лозим. Кийим ва пойабзални мавсумга мослаб кийиш керак. Шунда одам иссиқлаб ҳам кетмайди, совқотмайди ҳам. Стрептококкли инфекция юқишининг олдини олишга қаратилган эпидемияга қарши чора-тадбир кўришни ҳам унутмаслик керак.

Ревматизмга қарши дастлабки профилактика ўтказишда организмни чиниқтириш катта аҳамиятга эга. Чиниқишга киришишдан олдин врач билан маслаҳатлашиш лозим, фақат врач организм ва касб хусусиятларини назарга олган ҳолда тўғри маслаҳат бериши мумкин.

Саломатликни мустаҳкамлаш ва организмнинг ҳимоя кучларини ошириш учун чиниқиш зарурлигини билиш муҳим. Дастлабки пайтларда одам эринмасдан ҳар куни ҳўл сочиқ билан баданни артиб туриши керак, кейинчалик бу одат бўлиб қолади. Чиниқиш билан йил бўйи шуғулланиш керак.

Носир ҚОСИМОВ,
медицина фанлари кандидати.

Шу куннинг мавзуида

Баҳор келди, бардам бўлинг

Гул! Бу сўзга таъриф ва сифатлаш керак эмас.

Баҳор! Бу сўзга ҳам шундай, ҳеч қандай таърифу-тавсифнинг ҳожати йўқ.

Баҳор келиши билан олам яшнаб кетади, она-Ердан илиқ ҳовур кўтарилиб, булут орасидан порлаб чиққан офтоб нурига қўшилиб ҳавони Ер ҳиди, яшилликнинг беғубор муаттар иси тутиб кетади.

Қуёш шарофати, замин ҳарорати билан табиат қўйнида оҳиста-оҳиста ранглар жилва қила бошлайди: дов-дарахтлар куртак чиқаради, ариқларнинг бўйлари яшил майсалар, сичқон қулоқ ялпизлар, хуллас сабзалар билан безаниб, чирой очади.

Шаҳримиз боғ-роғларида, хиёбонларда, кўл ва анҳорлар бўйларида баҳорнинг ўзгача бир тароватн кўринади. Баҳор ранго-ранг сепини ёзади. Ҳар ёнга қаранг, яшил, кўк, қирмиз, сарғиш, қизғиш, пушти, ҳаворанглар камалак жамолини кўз-кўз қилади.

Баҳор илиқ тафти, беғубор нафаси, олам-жаҳон чиройи билангина эмас, шифобахш гиёҳ-ўтлари билан ҳам серфазилат фасл ҳисобланади. Бу пайтда, қарияларимиз башорат қилиб айтганларидек, «илик узилди» ҳолати кузатилади. Шунинг учун ота-боболаримиз илк баҳорда янги униб-ўсган шифобахш гиёҳ-ўтлардан ҳар хил пишириқлар, сумалак, халим каби таомлар тайёрлаб истеъмол этишни маслаҳат берганлар.

Т. АШРАФХОНОВ.

Оқшомхонларни қуйида эрта баҳорда етиладиган, шифобахш дори-дармон бўладиган кўкат-гиёҳлар билан таништирамиз.

ЖАҒ-ЖАҒ

Бу ўсимлик асосан йўл ёқаларида, далаларда, боғларда бегона ўт сифатида экинлар орасида ўсади. Март ойидан бошлаб ёз бўйи гуллайди. Жағ-жағ ўсимлиги таркибида ошловчи моддалар, органик кислоталар, эфир мойи, сапонин, глюкозид, олин, ацетилхолин, С ва К витаминларини сақлайди.

Халқ медицинасида ўсимликдан тайёрланган дамлама турли қон оқишларни тўхтатиш, ич кетиш, буйрак, жигар, пешоб йўли хасталикларини даволашда ишлатилади.

Жағ-жағ ўсимлиги махсус қутичаларда аптекаларда сотилади. Шунингдек, суюқ экстракти доривор препаратини флаконларда фармацевтика саноати ишлаб чиқаради. Кейинги йилларда ўсимликнинг қон босимини пасайтириш ва сурункали буйрак яллиғланишини даволаш таъсирига эга эканлиги аниқланган.

Жағ-жағдан турли баҳорги таомлар тайёрлаш мумкин.

М. МИРЗАЕВ,
фарғоналик доришунос.

ИСМАЛОҚ

Исмалоқ ўти ўз таркибида бир қанча витаминларни, каротин, фолат кислотасини, темир, йод, фосфор, калий, кальций, магнийларни сақлайди.

Исмалоқ сервитаминли неъмат бўлганлиги туфайли, илмий медицинада уни парҳез таом сифатида камқонлик, шунингдек мичал касалликларида истеъмол қилиш лозим кўрилади.

Инсон аъзолари витаминларга чанқоқ бўлган айни баҳор дамлари баҳорий таомлар (кўк чучвара, сомса) таркибига исмалоқнинг киритилиши мақсадга мувофиқ ҳисобланади.

Исмалоқ бизнинг шароитимизда тоғ ёнбағирларидаги ўтлоқларда, далаларда, бегона гиёҳлар, экинлар орасида учрайди. Уни маданий равишда ҳовли-томорқаларда етиштириш мумкин.

ЙЎНҒИЧҚА

Ўрта Осиё халқлари табобатида йўнғичқа ўтидан тайёрланган қайнатма меъдани кучли қилиш учун, безгак тутганида, шамоллашда, баргларидан олинган шира эса ширинчага даво сифатида қўлланилади. Ўсимлик гуллари асосида тайёрланадиган дамлама балғам кўчириш, пешоб ҳайдовчи омил сифатида ишлатилади.

Йўнғичқанинг қуритилган гулларидан тайёрланган дамлама сурункали бод касаллигини даволовчи восита, камқонликка, озиб кетишга қарши беозор дори эканлигини қайд қилиб ўтиш мумкин.

Қизил йўнғичқа табиий ҳолда намтак, заҳ ерларда, ариқ, жилға бўйларида, лахтак жойларда ўсади. Уни маданий ҳолда етиштириш ҳам мумкин.

Айни баҳор дамлари кўкатли сомса ва чучваралар таркибига йўнғичқанинг киритилиши, шубҳасиз кишига дармон бағишловчи манба бўлиб қолади.

Д. ХУЖАЕВА,
Е. ҚОСИМОВ,
доришунослар.

Редактор
Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ

Тошкентликлар диққатига!

МАРКАЗИЙ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНИНИНГ «МАИШИЙ ТЕХНИКА» ПАВИЛЬОНИДА

5, 6 ва 7 март кунлари соат 10 дан 19 гача
(танаффуссиз)
ҚИМ ОШДИ САВДОСИ ЎТКАЗИЛАДИ.

Бу ерда сиз ўзингиз таклиф этган нархда байрам совғаси учун зарур буюмни харид қилишингиз мумкин. Қим ошди савдосига кенг ассортиментда **шойи ва ип газламалар, тикувчилик буюмлари, пальтолар, халатлар, кўйлаклар, трикотаж блузкалар, юбкалар, кофталар, шимлар ҳамда рўмоллар, чойшаблар, ёпқичлар, эркаклар ва хотин-қизларнинг пойабзаллари, совғалар** тақдим этилган.

ЦУМ.

Соҳибжамол бўлишни истайсизми?

Гўзал ва дилбар бўлиш ҳар бир аёлнинг ўзига боғлиқ. Атир-упалар, электр қисқич ва фен, модали кийим-кечак, гулдор дуррача, ҳушбичим кўйлак ва сумкалар бунда уларнинг яқин кўмакчиси бўлиши мумкин.

СИЗЛАРНИ «ТАШГАЛАНТЕРЕЙТОРГ» МАГАЗИНЛАРИГА ТАКЛИФ ЭТАМИЗ!

МАГАЗИНЛАРНИНГ АДРЕСИ:
2-магазин — Навоий кўчаси, савдо расталари;
64-магазин — Юнусобод массиви, 15-квартал;
46-магазин — Боткин кўчаси, 5-уй;
5-магазин — Сергели массиви, ярмарка;
11-магазин — Жанубий темир йўл вокзали;
60-магазин — Чилонзор массиви, 8-квартал;
49-магазин — Фарҳод ярмаркаси;
66-магазин — Қуйлиқ-3 массиви, 33-уй;
45/1-магазин — Қорақамиш массиви, савдо комплекси.
67-магазин — М. Горький проспекти, 97-уй;
38-«Ҳаммаси — хотин-қизлар учун» магазини — Навоий кўчаси, шаҳар ярмаркаси («Дўстлик» меҳмонхонаси қаршисида).

«ТАШГАЛАНТЕРЕЙТОРГ».

Маржон, атир ва упа-элик

Зеб-зийнат анжомларига бепарво аёллар бўлмаса керак. Шунинг учун ҳам хотин-қизларга совға танлаётганда буни ёдингиздан чиқарманг.

БОШ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНДАН СИЗ ТАЙЁР СОВҒА ТЕРМАЛАРИНИ ҲАМ ХАРИД ҚИЛИШИНГИЗ МУМКИН.

Термалар духи, упа, лаб бўёғи, тирноқ бўёғи ҳамда дуррачалар, пардоз-андоз жиҳозлари, ҳамёнлардан ташкил топган.

Термаларнинг нархи 4 сўмдан 15 сўмгача.

Хотин-қизлар қўлидан тушмайдиган совғалар

Турли-туман шаклдаги, билагузукли ва билагузуксиз бежирим соатлар ҳар қандай дидга мосдир.

Совға учун соатларни сиз БОШ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНИДАН ХАРИД ҚИЛИШИНГИЗ МУМКИН.

Магазинда хотин-қизларнинг «ЗАРЯ», «РАКЕТА», «СЛАВА» маркали ҳар хил қўл соатлари бор.

ГУМ.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама агентлиги.

Тошкент Давлат циркида

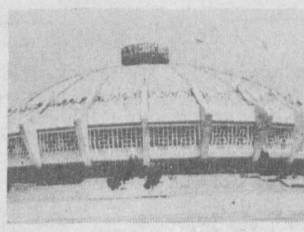

(Хадра майдони)

7 МАРТ СОАТ 19.00 ДА,
8 МАРТ СОАТ 17.30 ВА 20.00 ДА,
9 МАРТ СОАТ 19.30 ДА

ТОЖИКИСТОН ССР ХАЛҚ АРТИСТИ
Жўрабек НАБИЕВ
ИШТИРОКИДА
2 БЎЛИМДАН ИБОРАТ

КАТТА БАЙРАМ КОНЦЕРТИ

ИШТИРОК ЭТАДИЛАР:

Сўз устаси Ҳожибой ТОЖИБОЕВ, раққоса Саодат САЛОМОВА ва бошқалар.

Касса дам олиш кунисиз соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.

Коллектив равишда келиш учун буюртмалар қабул қилинмоқда.

Справкалар учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84, 44-28-04.

М. Қориёқубов номли ўзбек давлат концерт-филармония бирлашмаси

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

7—8 МАРТ СОАТ 19.30 ДА

«ШОДЛИК» ДАВЛАТ АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТЛАРИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССР халқ артисти Қизлархон ДЎСТМУҲАМЕДОВА;
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Нарзиддин ШЕРМАТОВ.

Солистлар: Нуриддин ҲАЙДАРОВ, Дилором ҚАЮМОВА, Бахтиёр ХОЛХЎЖАЕВ.

Программани Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.

Ансамблнинг бадиий раҳбари—Қорақалпоғистон АССР халқ артисти, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Гулшод ОТАБОЕВА.**

Ансамблнинг бош балетмейстери — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Қодир МЎМИНОВ.**

Билетлар СССР халқлари дўстлиги саройи кассасида соат 14.00 дан сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ШАҲАР «МЕБЕЛЬБИТ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

(Қорасарой кўчаси, 282-«а» уй. Телефон: 48-79-28).

АҲОЛИДАН

МЕБЕЛЛАРНИ РЕМОНТ ҚИЛИШ УЧУН

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИНИНГ АДРЕСЛАРИ:

СОБИР РАҲИМОВ РАЙОНИ — Сағбон кўчаси, 22-тупик, 8-уй. Телефон: 44-25-51 (59, 166, 38, 76, 100-автобусларнинг «Эски райисполком» бекати).

КУЙБИШЕВ РАЙОНИ — Қори Ниёзов кўчаси, 5-уй (Метронинг «Ҳамид Олимжон» станцияси; 18, 4-троллейбусларнинг «Дархон» бекати);

Черданцев кўчаси, 2-уй, (1, 16, 24э, 101э автобусларнинг «Луначарский маркази» бекати).

КИРОВ РАЙОНИ — Юнусобод массиви (бозор). Телефон: 24-87-27 (51, 60, 82-автобусларнинг «Универсам» бекати; 25, 28, 29-трамвайларнинг «Бозор» бекати).

Аҳмад Дониш кўчаси, 4-уй (72, 92, 97, 49-автобусларнинг «Юнусобод массиви» 16-квартал бекати, 72-автобуснинг сўнгги бекати).

АКМАЛ ИКРОМОВ РАЙОНИ — Уйғур кўчаси, Маиший хизмат шаҳарчаси, (20, 87, 46, 53-автобусларнинг «Музика асбоблари фабрикаси» бекати).

ЛЕНИН РАЙОНИ — 2-Кафанов проезди, 10-уй (8, 9, 10, 24-трамвайларнинг «Госпиталь» бозори» бекати).

ФРУНЗЕ РАЙОНИ — Прядильная кўчаси (11-троллейбус; 77э автобуснинг «Обувная» бекати).

ОКТЯБРЬ РАЙОНИ — Халқлар дўстлиги кўчаси, 8 «а», «б» уй (62, 27, 76, 7э автобусларнинг «Комсомол» метро станцияси бекати). Телефон: 45-36-69.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА 4/III да **Чио-Чио-Сан** (19.00), 5/III да **Князь Игорь**, 6/III да **Гўзал Василиса** (12.00), **Риголетто** (19.00).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 4/III да **Ёшликда берган кўнгил**, 5/III да **Ака-ука совчилар**, 7/III да **Музикали комедиялардан саҳналар.**

Кино

4 МАРТДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Москва — «ЁШЛАР ЭРМАГИ» (тоқ соатларда ва 20.40 да).

ВЛКСМ 30 йиллиги —«САРГУЗАШТ ИЗЛОВЧИЛАР» (жуфт соатларда, сўнгги сеанс 20.00 да).

Қозоғистон — «ҲАЁТ МАЗМУНИ» (19.00); «ЕТТИНЧИ ЎҚ» (17.00).

М. Шайхзода номли —«ЎНТА НЕГР БОЛАСИ» (18.30, 20.45).

Нукус — «АКСЕЛЕРАТ ҚИЗ» (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.45 да).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ТОВЛАМАЧИ» (18.00).

Лисунов номли — «ЁШЛАР ЭРМАГИ» (тоқ соатларда).

5 МАРТА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи—«ҲАЁТ МАЗМУНИ» (кичик зал, 12, 14.30).

Москва — «ЁШЛАР ЭРМАГИ» (тоқ соатларда ва 20.40 да).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «САРГУЗАШТ ИЗЛОВЧИЛАР» (жуфт соатларда, сўнгги сеанс 20.00 да).

Қозоғистон — «ҲАЁТ МАЗМУНИ» (19.00); «ЕТТИНЧИ ЎҚ» (11, 13, 15, 17.00).

М. Шайхзода номли—«ЎНТА НЕГР БОЛАСИ» (18.30, 20.45).

Нукус — «АКСЕЛЕРАТ ҚИЗ» (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.45 да).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ТОВЛАМАЧИ» (14, 18.00).

Лисунов номли — «ЁШЛАР ЭРМАГИ» (тоқ соатларда).

Искра —«ЎНТА НЕГР БОЛАСИ» (12 ва 20.00 да).

АВТОМАТ-ЖАВОБ БЕРУВЧИ ТЕЛЕФОНЛАР:

САНЪАТ САРОЙИ — 44-21-44, 44-21-34.
ЧАЙКА — 77-06-20.
МОСКВА — 33-05-01.
ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ — 78-47-25.
НУКУС — 46-70-69.
ДРУЖБА — 67-96-87.
К. ЁРМАТОВ — 24-22-66.
КИНОЛАШТИРИШ БОШҚАРМАСИ — 33-37-11.

Чилонзор районидаги 13-ўрта мактаб томонидан **Ҳоликов Улуғбек** номига берилган Е-373139 номерли йўқолган

8-СИНФНИ БИТИРГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДАГИ ГУВОҲНОМА

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Энг аввало— анвойи гуллар

Гул — хотин-қизлар учун энг яхши совға. Аммо уларни сидқидилдан гул билан табриклагандан сўнг бирор совға тақдим этилса, нур устига аъло нур бўлади. Чунки, совға меҳр-оқибат, самимий муносабат рамзидир.

«ТОШКЕНТ»
савдо фирмасининг
«СОВҒАЛАР»
магазинлари

фақат хотин-қизлар учун мўлжалланган турли-туман совғаларни ҳозирлаб қўйишган. Совға термалари, атир-упалар, атторлик буюмлари шулар жумласидандир. Бундан ташқари магазинлардан ранг-баранг ип ва шойи газламаларни, жун ва жун аралаш газламаларни харид қилишингиз мумкин.

«СОВҒАЛАР» МАГАЗИНЛАРИНИНГ АДРЕСЛАРИНИ ЭСЛАТАМИЗ:

8-магазин — Халқлар дўстлиги проспекти, 6 ва 7-уйлар;
12-магазин — Халқлар дўстлиги проспекти, метронинг «Ҳамза» станцияси;
16-магазин — Луначарский шоссеси, 123-уй;
17-магазин — Юнусободнинг 9-квартали, 4/5-уй.

«ТОШКЕНТ» САВДО ФИРМАСИ.

Ёққанини танлаб олинг

Хотин-қизларга совға танлаш ҳам осон, ҳам қийин.

Чиндан ҳам упа-элик ва пардоз-андоз, каштачилик ва тикувчилик, дастурхон тузатиш ва квартирани жиҳозлаш — ҳаммаси хотин-қизларнинг хизмат доирасига киради. Шу билан бирга уларнинг диди ҳам, қизиқиши ҳам ўзи бир олам. Агар сиз уларни яхши билсангиз, совға танлаш муаммо эмас. Агар иккиланаётган бўлсангиз, хотин-қизлар учун махсус товарлар тайёрлаб қўйилган секцияларнинг сотувчиларига мурожаат этишни тавсия қиламиз. Упа-элик ва пардоз-андоз товарлари, совғалар, дастурхон тузатиш жиҳозлари, биллур буюмлар, ичкийим сотиладиган секцияларда сизга қимматли маслаҳатлар беришади.

Ёш хотин-қизларда шуҳрат қозониб бораётган янги — кооперативлар ва якка тартибда меҳнат фаолияти билан шуғулланувчилар гражданлар ишлаб чиқараётган товарлар билан савдо қилувчи секцияга ташриф буюришни унутманг. Шу ердан модага мослаб тўқилган кўйлакларни, жакетларни, чарм-галантерея буюмларини, зеб-зийнатларни харид қилиш мумкин.

ЦУМ.

Байрам дастурхонига

Байрам дастурхонини лаззатли тансиқ таомларсиз тасаввур этиб бўлмайди. Аммо бундай таомларни тайёрлаш ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди. Масалан энг яхши хамир маргарин қўшиб тайёрланишини кўпчилик билмаса керак. Ана шундай хамирдан тайёрланган пишириқларнинг узоқ вақт суви қочмайди, қумоқ-қумоқ ва мазали бўлади.

Шундай қилиб

ОҚСИЛ КРЕМЛИ ҚУМОҚ ПИРОГ

пишириб кўринг

Унни маргарин билан, тухумларни шакар билан қориштириб, ҳаммасини аралаштиринг, сода қўшинг (чорак чой қошиғидаги содани сирка билан аралаштириб) ва хамир қоринг. Сўнгра зувала ясаб, уни 20 минутга холодильникка қўйинг.

Совиганидан сўнг хамирни ёпган нон ёки тўртбурчак шаклида ёйиб, тунука товага солинг ва 15-20 минут пиширинг.

Хамир қизариб пишганидан кейин уни духовкадан олиб, устига пирог қиймангизни қўйинг. Юпқа парраклаб қирқилган ва устига шакар сепилган олма, жем, қуюқ мураббо, сузма қийма вазифасини ўташи мумкин. Қийманинг устига оқсилли кремни қўйиб, пирогни 3-5 минутга, оч жигарранг тусга киргунча духовкага жойланг.

Хамир учун 1,5 стакан ун, 0,5 стакан шакар, 100 грамм маргарин, 3 дона тухумнинг сариғи, чорак чой қошиғида сода, 1 ош қошиғида сирка керак бўлади.

Крем қуйидагича тайёрланади: қолган тухумларнинг оқини кўпириб чиққунча ийлайсиз. Аста-секин (бир ош қошиғида) шакар қўшиб ийлашда давом этасиз. 3 та тухумнинг оқи учун 3/4 стакан шакар керак бўлади.

Бизнинг тавсияларимизга аниқ риоя қилсангиз пирог лаззатли бўлиш билан бир қаторда, байрамга хос чиройли чиқади.

СЕРГЕЛИ РАЙОН ОЗИҚ-ОВҚАТ САВДОСИ БЎЛИМИНИНГ МАГАЗИНЛАРИ УЙ БЕКАЛАРИГА ОЛИЙ ВА БИРИНЧИ НАВ «РАДУГА», «СТОЛОВИЙ», «СУТЛИ», «СОЛНЕЧНИЙ», «САРИЁҒЛИ» МАРГАРИНЛАРИНИ ТАВСИЯ ЭТАДИЛАР.

СЕРГЕЛИ РАЙОН ОЗИҚ-ОВҚАТ САВДОСИ БЎЛИМИ.

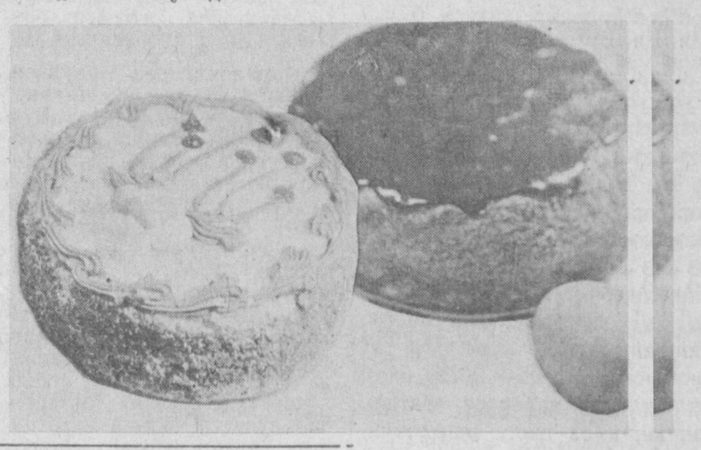

Тансиқ таом

Шак-шубҳасиз ҳар бир уй бекаси байрам дастурхонининг тўкин-сочин бўлишини истайди. Бирор тансиқ таом тайёрлаб, ўз пазандалик санъати билан меҳмонларни лол қолдиришни орзу қилади.

Қуйида ана шундай таомлардан бирини тайёрлаш сирини эътиборингизга ҳавола этамиз.

КАЛЬМАРЛИ «ОЛИВЬЕ» САЛАТИ

Бунинг учун қуйидаги масаллиқлар керак: бир банка консерваланган кальмар, уч-тўрт дона картошка, кўк нўхат, 4-5 дона тухум, 1-2 дона тузланган бодринг, бир банка майонез. Салатга сувда пиширилган қизил сабзи қўшса ҳам бўлади.

Тухум, картошка ва сабзини сувда пиширасиз. Сабзавот, тухум ва бодрингни қиймалайсиз, банкадаги кальмарни, 0,5 банка кўк нўхатни қўшиб, устидан майонезни қуясиз ва ҳаммасини қориштирасиз. Таомни салатдонга солиб, кўкатлар билан безатиш мумкин.

«Табиий кальмар» консерваларини Акмал Икромов район озиқ-овқат савдоси бўлимига қарашли магазинлардан харид қилса бўлади.

Магазинларнинг адреси:
11-магазин — Ғ. Ғулом кўчаси, 56-уй,
16-«Бошқирдистон» магазини — Подмосковная кўчаси, 23-квартал, 40-уй,
22-магазин — Уйғур кўчаси, «Бешқайрағоч» бекати.

Шу магазинларнинг ўзидан «Томат қайласидаги лосось» консерваларини, «Дюшес», «Мандаринли», «Лимонли» чанқовбосди ичимликларини, Тошкент минерал сувини ҳам харид қилиш мумкин.

АКМАЛ ИКРОМОВ РАЙОН ОЗИҚ-ОВҚАТ САВДОСИ БЎЛИМИ.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

ТОШКЕНТ оқшоми
Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08-74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиш — 32-58-85; фан ва ўқув юртлари — 32-53-10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55-32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Р — 12597 Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 19.30 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим). А. 2061. Тиражи — 104.250. 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.